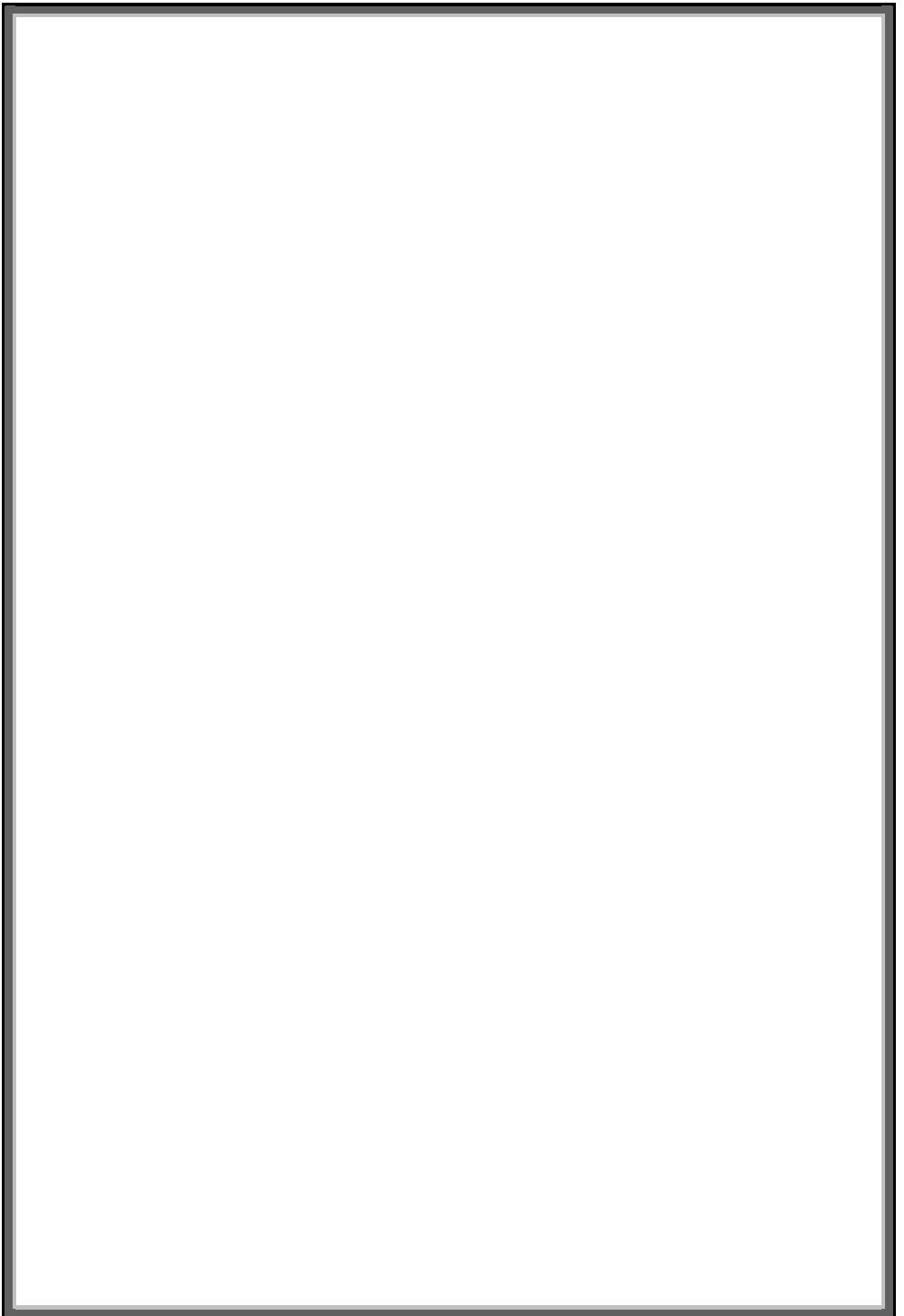

לפני המלך

לפני המלך

בשבחי אליהו הנביא זכור לטוב
וסגולת הזכרת שמו בזמנים מיוחדים
ומעט משליחותו בעולם, וסודות מופלאים!

יו"ל ללימוד ליל שישי
פרשת מטות-מסעי התשפ"ג
יום הילולא דהרמ"ק הקדוש זיע"א

תוכן העניינים:

- 4.....פיתחא זעירא
- 17.....אקדמות מילין
- 23.....סימן א' – כוחו של אליהו הנביא
- 23.....ענף א' – סילוקם מן העולם
- 27.....ענף ב' – תיק"ו
- 36.....ענף ג' - ההקבלה בין מרע"ה לאליהו הנביא
- 40.....סימן ב' - סגולות ורמזי שם אליהו הנביא
- 40.....ענף א' - רמזי אליהו הנביא
- 43.....ענף ב' - סגולות הזכרת שם אליהו
- 44.....סימן ג' – תיקוני נשמות וגלגולים על ידי אליהו
- 44.....ענף א' – אחאב ותיקונו
- 46.....ענף ב' – סוד התרגום ונשמות הגרים
- 49.....ענף ג' - עניין הש"ס שנתחבר בלשון תרגום
- 52.....ענף ד' – סוד קריאת שם הילד בכרית המילה
- 54.....סימן ד' – סוד נפלא בעניין ערי מקלט והקשר לאליהו הנביא
- 54.....ענף א' – ביטול הרהורים על ידי מסכת מכות
- 55.....ענף ב' – סוד גדול בעניין ערי המקלט

פיתחא זעירא

שמו של אליהו הנביא מוזכר בסילודין אצל כל יהודי, בין אם זה יהודי שמוציא את השבת הקדושה ושר את שירי אליהו הנביא (אל אליהו אל אליהו בזכות אליהו הנביא הבא נא...) בין אם זה יהודי שמגיע לחנוכת בית ושומע: "על בית זה ויושבהו תהיה ברכת אליהו" וכמובן שהשיר הזה חובר על אליהו הנביא. בין אם זה יהודי שמגיע לברית מילה ושומע שירים על אליהו הנביא (אערוך מהלל ניבי לפני אלהי אבי.. לכבוד חמדת לבכי אליהו הנביא...), בין אם זה מי שלומד או קורא את סיפורי התנ"ך המתוקים ורואה כמה אהב הקב"ה את אליהו הנביא ועשה על ידו ניסים ונפלאות כמו תחיית המתים לבן האלמנה או הורדת גשמים אחרי שנות בצורת קשה (אחרי שהוא היה זה שעצר את הגשמים!), ובין אם זה תלמיד חכם תופש תורה, שיודע על הסודות הנפלאים שמעביר הקב"ה למי שזכה לגילוי אליהו... ייתכן שאת עלית על כולנה – אליהו הנביא הוא מבשר הגאולה! הרי כל יהודי בעומק נשמתו מחכה לגאולה, בין אם הוא יודע את זה, ובין אם הוא עדיין לא...

ואחרי שמתבוננים ורואים כמה אליהו הנביא הוא חלק מחיינו ממש, וכמה הוא חי בכל הדורות: בדורו של משה רבינו, אמרו חז"ל: "פנחס – הוא אליהו". בנביאים הוא מוזכר בתור: 'אליהו התשבי מיושבי גלעד'. בתנאים הוא מוזכר כמי שנתגלה להם וגילה להם סודות התורה הקדושה, הוא הדין גם בדור האמוראים, ואף בגאונים נתגלה אליהו הנביא, ולא לשכוח את הדורות של הראשונים שזכו לגילוי אליהו, ואף באחרונים יש שזכו לגילוי אליהו הנביא זכור לטוב... משמע שהוא מעולם לא עזב אותנו, והוא חי וקיים מידי מוצ"ש ויושב תחת עץ החיים וכותב את זכויותיהם של ישראל!¹ אגב, המושג הזה של גילוי אליהו הוא מושג ששייך להוד קדומים האופף כל צורב תופש תורה, שלא כל אחד יכול ליטול את השם הזה אלא זה שייך בגדולי ארץ ובאציליה אצל אחד בדור או שניים, ואולי ב'דור דעה' שזכה

¹ כמבואר בספח"ק 'מגלה עמוקות' בשם חז"ל.

לפני המלך

אצל עוד כמה וכמה. וגם בגמרא הקדושה מצאנו מושג של: תיק"ו שפירושו הוא: תשבי יתרץ קושיות ואבעיות. וכל תלמיד חכם מחכה לתירוציו של התשבי הוא אליהו הנביא.

אמנם ידענו את מיעוט ערכנו ושאינן אנחנו ברי-השגה לזכות לגילוי אליהו אפילו באופן הנמוך ביותר שמוזכר² בברכותינו: 'בטמירו-בעין השכל' כלומר לא פנים מול פנים, לא כמלמד תורה ולא כהתגלות³ אחרת, אלא רק בנביעה של חידושי תורה שמקורם בעיבור ניצוץ של אליהו הנביא באותו תלמיד חכם שזוכה לכך, מכל מקום עצם העיסוק במי שכל כך אוהב את עם ישראל, ודיבר טוב על בריאת האדם והוא הוא המבשר שלנו ולנו את הגאולה האחרונה, יש בזה כדי לעורר את הרחמים העליונים ולזרז את גאולתנו פדותנו ופדות השכינה הקדושה מעפר.

כיון שמעולם לא עסקנו בלימוד על אותו נביא ה' שזכה לעלות בסערה השמימיה, ולא ידענו את סודו ועניינו בעולמו של ה' יתברך, לכן נשתדל להביא מכמה מקורות בחז"ל הקדושים דברים נפלאים שנזכרו על אליהו הנביא זכור לטוב, ומהם דברים הנוגעים להלכה, מהם דברים הנוגעים לאגדה, ואפשר בהחלט לומר שכל פרד"ס התורה בלול כאן בעז"ה.

וכבר דיברנו כמה פעמים שהדור האחרון צריך לכסוף, לבקש, ולהעתיר לזכות לגאולה בחסד ורחמים, וידוע כבר כי העיסוק בגאולה הוא בבחינת: דרישה לגאולה! וכמו שביקש⁴ הקב"ה: "שׁוּטְטוּ בְּחוצוֹת יְרוּשָׁלַם וְרָאוּ נָא וְדַעוּ וּבְקִשׁוּ בְּרַחֲבוֹתֶיהָ אִם תִּמְצְאוּ אִישׁ אִם יֵשׁ עֲשֵׂה מְשַׁפֵּט מִבְּקֶשׁ אַמוּנָה וְאֶסְלַח לָהּ". ואמרה הגמרא בשלהי⁵ ר'אש השנה על⁶ הפסוק: "כִּי אֶעֱלֶה אֶרְכָּה לָךְ וּמִמְכוֹתֶיךָ אֶרְפְּאֵךְ נְאֻם יי כִּי נִדְחָה קָרְאוּ לָךְ צִיּוֹן הִיא דָרַשׁ אֵין לָהּ"

² עי' בשו"ת 'רב פעלים' לגרי"ח בח"ג סוד ישרים סי' ד.

³ עי' ג' מדרגות שהובאו ברז"ל בעניין זה של 'גילוי אליהו'.

⁴ ירמיה פ"ה פ"א.

⁵ דף ל ע"א.

⁶ ירמיה פ"ל פי"ז

לפני המלך

— מכלל דבעיא דרישה! ואחד מאופני הדרישה לגאולה הוא לדבר על המבשר! ומי הוא מבשר הגאולה?

אליהו הנביא!

דמותו של אליהו הנביא לוטה בערפל, אמנם זהו ערפל רוחני זך בבחינת מה⁷ שנאמר במשה רבינו ע"ה: "ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלהים" ועם כל זה ידוע נדע שמה שנסתר מאיתנו אצל משה רבינו כשעלה אל ה' יתברך, נגלה אצל רבותינו טיפין טיפין במה שאירע עם אליהו הנביא.

אי לכך, נתעוררנו בחסדי שמים מרובים לעסוק בדמותו של אליהו הנביא מבשר הגאולה, לראות מה דיברו רבותינו אודותיו ולפחות ברבדי הפשט (שידוע כי אין לנו עסק בנסתרות עדיין), ומה הלקח עבורנו? הרי כל דבר שנכתב ברבותינו יש בו כדי ללמדנו ולעורר אותנו לעבודת ה' יתברך ולדבקות בו בכל נימי נפשנו.

קראנו שם הקונטרס הקט הזה: 'לפני המלך' וזאת מכמה טעמים פשוטים: האחד, שמי שעמד לפני המלך העליון הוא המאציל הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה – זה אליהו הנביא! כך במדרש שהבאנו שהוא לא קטרג על יצירת האדם, הוא המשמש לפני ה' יתברך מעודו ועד ועד הגאולה העתידה.

ועל ידו השני, שהגואל האחרון הוא נקרא: 'מלך המשיח' ומי שיבוא לפני המלך ויבשרנו – הוא אליהו הנביא זכור לטוב! ולכן העיסוק בו הוא: 'לפני המלך'. ויען השליש שמי שיזכה לבא לדבקות העליונה בבוא יתברך, יזכה לפני כן לגילוי אליהו זכור לטוב, ונמצא שאליהו הוא בחינה של 'לפני המלך' העליון!

וארבע ארבה להוסיף טעם שהפסוק אומר⁸ בתהילים: "בַּחֲצֹצְרוֹת יְקוּל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לְפָנַי הַמֶּלֶךְ יי". וידוע שאת החצוצרות גזזו והיו משמשים רק לפני משה רבינו שהוא עתיד לבא עם מלך המשיח ולגאול את בניו של מקום,

⁷ שמות פ"ב פ"ח.

⁸ פרק צח פסוק ו

לפני המלך

כמו שכתב מי שהיה נשמת משיח בדורו הלא הוא בעל 'אור החיים' ⁹ הקדוש: "ולזה אמר כנגד גאולה העתידה ולשורקה עת אשר ישרוק ה' ויקבצם בני אתונו אותם שבאים מכח הנקיבה גם אותם יאסור ה' לפני בני ישראל. ולא יקשה בעיניך שאנו מחלקים דברי הכתוב חלק בימי משה וחלק בימי המשיח, כי הלא ידעת דברי הזוהר הקדוש (ח"ב קכ.) כי משה הוא הגואל אשר גאל את אבותינו הוא יגאל אותנו וישיב בנים לגבולם דכתיב (קהלת א') מה שהיה הוא שיהיה ר'ת משה ולא יקשה בעיניך דבר זה באומרך הלא מלך המשיח משבט יהודה מזרעו של דוד המלך ע"ה וי"א (סנהדרין צח:) דוד עצמו מלך המשיח דכתיב (יחזקאל ל"ז) ועבדי דוד מלך עליהם כמשמעו ואם כן היאך אנו אומרים שהוא משה הבא משבט לוי:

יש לך לדעת כי בחינת נשמת משה ע"ה היא כלולה מי"ב שבטי ישראל כי כל הס' ריבוא היו ענפיה ע"ה וענף שבטו של דוד במשה הוא, ולזה תמצאנו בארץ מדבר שהיה מלך וכהן ולוי ונביא וחכם וגבור שהיה כולל כל הענפים שבקדושה ולעתיד לבא תתגלה בעולם שורש המלכות שבמשה שהוא עצמו מלך המשיח והוא דוד והוא ינון ושילה". עכ"ל.

הרי לנו סוד נפלא שמשה רבינו הוא הגואל גם כן, חוץ ממה שאנחנו מחכים לדוד מלכא משיחא... והחצוצרות שייכות במשה רבינו כמו ¹⁰ שכתוב: "עשה לך שתי חצוצרות כסף" ועי' בדברי 'בעל הטורים' שרמוז רמז בכל הרמז' הרומז על האר"ש על ¹¹ הפסוק: "על פי י יחנו ועל פי י יסעו את משמרת יי שמו על פי יי ביד משה". וז"ל: "ביד משה. וסמך ליה עשה לך שתי חצוצרות כסף שלא היו אלא בידו שבחיו נגנזו". עכ"ל. ומקורו טהור ¹² במדרש: "אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה מלך עשיתך, שפאמר (דברים לג, ה): ויהי בישרון מלך, מה מלך כשהוא יוצא תוקעין לפניו אף אתה עשה

⁹ בראשית מט, יא.

¹⁰ במדבר פ"ב פ"ב.

¹¹ במדבר פ"ט פכ"ג.

¹² 'במדבר רבה' פט"ו אות יג.

לך שְׁתִּי חֲצוּצָרֹת כֶּסֶף, כְּשֶׁתְּכַנִּיס אֶת יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה תוֹקְעִין בָּהֶם וְהֵן מִתְּפַנְסִין, שְׁנֵאמַר (במדבר י, ג): וְתִקְעוּ בָהֶן וְנוֹעְדוּ אֵלַיְךָ, לְכֹף עֲשֵׂה לְךָ. עכ"ל. ועוד¹³ במדרש: "עֲשֵׂה לְךָ שְׁתִּי חֲצוּצָרֹת כֶּסֶף, שִׁיְהִיו תוֹקְעִין לְפָנֶיךָ כְּמִלְךָ. עֲשֵׂה לְךָ, מִשְׁלֶךְ. עֲשֵׂה לְךָ, לְךָ אֶתָּה עוֹשֶׂה וְלֹא לְאַחֵר, אֶתָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן וְאֵין אַחֵר מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, תִּדְעַ לְךָ שְׁחָרֵי יְהוֹשֻׁעַ תִּלְמִידוֹ שֶׁל מֹשֶׁה לֹא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן אֶלָּא בְּשׁוֹפְרוֹת". עכ"ל יעו"ש.

וממילא שנאמר בפסוק בתהלים: 'חצוצרות' הכוונה היא שהגיע מי שבגיננו נעשו החצוצרות והוא משה רבינו ע"ה, אחרי התחיה! ובהמשך הפסוק: "וקול שופר" – זהו קול שופרו של משיח, כמו שנאמר¹⁴ בבבלי: "כָּל יִשְׂרָאֵל תִּבְלֵ וְשִׁכְנֵי אֶרֶץ כְּנָעַן גַּם הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְלֵעַ שׁוֹפֵר תִּשְׁמְעוּ". וזה שאומרים מידי יום בתפילת שמונה עשרה: "תקע בשופר גדול לחירותינו ושא נס לקבץ גלויותינו". וביאר הגה"ק הרמ"ק ע"ה¹⁵ וזל"ק: "תקע בשופר גדול – יש שופר סתם ויש שופר גדול! שופר סתם – הוא בחינת ה'בינה בגבורה' והיינו: אילו של יצחק! ומשם נמשך גאולה בלתי שלימה, דהיינו סטרא דיובלא דנפקא ישראל ממצרים, ולכך לא היתה גאולתם שלימה, אמנם 'שופר גדול' היינו בחינת: ה'בינה בחכמה' שמשם הוא גדול מסטרא דגדולה חסד אברהם ומתמן מתערין רחמי לא דינין. והתוקע בשופר הזה אל הגאולה הוא החכמה ומשם נמשך הגאולה ברחמים גדולים שאין אחריה גלות! לזה אמר: 'תקע בשופר גדול'. עכת"ד.

ודע, שהיה ראוי לחיבור כזה כמה שנים טובות, וכולי האי ואולי היינו מגיעים לאפס קצהו של מי שנבחר ע"י¹⁶ הקב"ה (שכבר הזכרנו כמה פעמים שאין

¹³ שם, שם, אות טו.

¹⁴ ישעיה יח, יג.

¹⁵ סדור 'תפלה למשה' שער חמישי סימן עשירי דצ"ג ע"ב.

¹⁶ שני דברים נאמר בקצירת האומר: חדא שכל המושג של 'בחירה' על ידי הקב"ה אינה במושג לנו והיא בבחינת מאי דאמרינן: 'אין שואלים ברצון העליון' והוא נכון לכל 'בחירה' שנעשתה על ידי הקב"ה כביכול, כגון: 'אשר בחר בנו מכל העמים' וכן הלאה. אך 'דיברה תורה כלשון בני אדם' וכך התבטאנו. שנית,

הרמ"ק הקדוש מביא בספר 'פרדס רימונים' (שער היכלות פי"ד) את דברי הרב משה דליאון ע"ה שכתב דבר מופלא מאוד בעניין אליהו הנביא ז"ל, ואף שהמר"ק לבסוף חולק עליו מדברי הזוה"ק, מכל מקום המגיה לספר הפרדס הביא ציון לדברי הזוה"ק בח"ג דס"ח ע"ב ולדברי המ'קדש מלך' למרה"ש בוזגלו זיע"א.

ונתחיל בדברי מהרמ"ד שהובאו ברמ"ק: "...ועל מה ששאלת בענין אליהו שעלה למרום מה שלא עלה אדם אחר? תדע לך כי בסתרי תורה ראיתי טוד נפלא עד מאד אליהו לא תמצא לו בכל התורה אב ואם ולא שכתוב בו בן פלוני אלא אליהו התשבי מתושבי גלעד ואמרו כי קודם לכן ירד מן השמים ושמו ידוע בסתרי החכמה. ועוד, שאח"כ נראה אל החכמים בהרבה מקומות בהרבה דיוקנין ולזמנים בדמות טייעא, לזמנים כפרש, לזמנים כא' מגדולי הדור, בהרבה עניינים דמותו ותוארו. על כן אל תתמה בענין הזה בהיות אליהו במדרגה עליונה על כל שאר בני אדם. ואם תאמר: האיך היה כל אותם השנים וכל אותו הזמן דמותו ותוארו דמות אדם? כי המלאך אם נראה הוא לשעה או יום, ולא יותר?

אמרו: שבשעה שבקש הקב"ה לברוא את האדם, אמר למלאכים: נעשה אדם? אמרו לפניו: רבונו של עולם, "מה אנוש כי תזכרנו"? הושיט אצבעו למעלה ושרפם! קרא לכת שניה, כמו כן. עד שקרא לפלוני וסיעתו, א"ל: נעשה אדם? אמר לפניו: רבש"ע, אם לפניך מוטב – לפני לא כל שכין? ואם טוב בעיניך – אני ארד ואהיה שמש לפניו! א"ל הקב"ה: מכאן ואילך לא יקרא עוד שמך פלוני, כ"א פלוני! ואע"פ כן לא ירד באותו הזמן אלא ירד לאחר זמן, והאמין בעולם כי ה' הוא האלהים בענין אחאב. ולימים מועטים שהאמין זה בעולם – העלהו המקום לשמי מרומים.

ואמר לו הקב"ה: אתה אפוטרופוס טוב לבני האדם, חיירי! תרד ותאמין אמונתי בעולם. וע"ז כתיב: ענני ה' וכו' ובדברך עשיתי וגו' ובדברך – קודם שארד לעולם! וזהו אומרם ז"ל: מיכאל בא', גבריאל בשתיים, אליהו בארבע. כי הסבה על היותו במדרגה שלהם וא"ת, והא כתיב: "כי לא טוב אנוכי מאבותי" ואם הדבר כן מפני מה אמר הדברים האלה? אלא ודאי מה שבקש על זה בהיותו נמשך אחר בני אדם מכמה שנים. ואמנם כי לא היה טובתו מצד אב ואם, זכות בעולם כי לא היתה טובתו ועמידתו מהם בעולם. ולפיכך אמר כי אין זה דרך להתעכב בעולם מי שהוא כמוני". עכ"ל. ועל זה כתב הרמ"ק: "והדעת הזה בטל מעצמו מתוך דברי הרשב"י ע"ה שדעתו הוא שאליהו הוא בן אדם! וכן דעת כל חכמי הגמרא! דעד כאן לא פליגי, אלא מאיזה שבט היה? אבל לומר שהיה מלאך שנתגשם? אין מי שיסכים בזה!

לנו השגה בה' יתברך ואפילו לא במעט, ואין מדברים תמיד אלא במידותיו וכבודו אך לא בעצמותו כפי שהאריך לבאר הרמח"ל הקדוש, ודי לנו במה

ודברי הרשב"י ע"ה בעניין זה הוא בפי' ויגש (דר"ט) וז"ל: דאמר ר"ש כל נשמתין דעלמא, כלהו נפקין מדהוא אתר דנגיד ונפיק, וכלהו נקיט לון צרורא דחיי. וכד נוקבא אתעברת מן דכורא, כלהו בתיאובתא דתרין סטרין, בתאובתא דנוקבא לגבי דכורא. וכד תאובתא דדכורא נפקא ברעותא, כדין אינון נשמתין בקיומא יתיר, בגין דכולא בתיאובתא ורעו דאילנא דחיי. ואליהו בגין דהוה מההוה רעותא יתיר מב"נ אחרא אתקיים! ובג"כ כתיב: "אל נפשו" ולא כתיב: "את נפשו" – דא היא נוקבא...". עכ"ל. יעו"ש באורך.

ובסוף דבריו כתב הרמ"ק את דברי הזוה"ק: "...דאיהו בסטרא דדכורא יתיר מכל בני עלמא אתקיים בקיומיה יתיר ולא מית כשאר בני עלמא בגין דכולא איהו מאילנא דחיי, ולא מגו עפרא ובג"ד אסתלק לעילא ולא מית כאורח כל בני עלמא! דכתיב: "ויעל אליהו בסערה השמים" ת"ח מה כתיב? "והנה רכב אש וסוסי אש וגו' דהא כדין אתפשט גופא מן רוחא, ואסתלק דלא כשאר אורח בני עלמא ואשתאר מלאכא קדישא כשאר קדישי עליונין, ועביד שליחותא בעלמא, והא אוקמוה דניסין דעביד קב"ה בעלמא על ידיה אתעבידן". עכ"ל.

והנה נראה ממנו בפי' היות נשמתו כשאר נשמות הצדיקים, אלא מפני תוספת קדושתו בעת הזיווג העליון עלה אל המעלה ההיא! וכן הכריח ג"כ במאמר שהעתקנו (בפ' י"ב) בענין: "חי ה' אשר עמדתי לפניו" שפירשנו. ועכ"ז כבר יהיה אפשר היותו סנדלפון ע"ד שפי' במטטרו"ן היותו חנוך קודם, והיה אדם ממש! כמבואר בפרקים הקודמים". עכ"ל.

ועל זה כתב המגיה ב'פרדס רימונים' (שם בפכ"ד) לציון דברי הזוה"ק שמוזכרים כבר בדברי רמ"ק על הפסוק: "חי יי אשר עמדתי לפניו" וזה לשון הזוה"ק (בח"ג דס"ח ע"ב): "וְתֵאנָא, מְיוּמָא דְאַתְבְּרִי עֲלֵמָא, קִיִּימֵי קָמִיָּה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְאַתְעֵבְבוּ עַד דְמְטָא זְמַנָּא לְאַחְתָּא לִוְן בְּאַרְעָא, וְאַלִּין שְׁלִיטוּ לְעֵילָא וְתַתָּא, הִדָּא הוּא דְכְתִיב חַי יי אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו, אֲשֶׁר אָנִי עוֹמֵד לֹא כְתִיב, אֶלָּא אֲשֶׁר עָמַדְתִּי. לְבַתַּר אַחֲרָה לְאַתְרֵיהּ, וְסֻלֵּיק לְאַדְרֵיהּ, וְאַיְנוּן אַחֲרָנִין לֹא סֻלְקִין עַד דִּימוֹתוֹן. בְּגִין דְלֹא קִיִּימוּ קוּדֵם לְכֵן בְּאַיְנוּן אַחֲרָנִין. וּבְגִין כִּף אֲלֵיהּ אֲתַעֲבִיד שְׁלִיחָא, מְלֻאכָא לְעֵילָא, וְאַלִּין דְמַתְדַּבְּקוּן יְתִיר לְמֻלְכָא". עכ"ל.

ופירש הגה"ק רבי שלום בוזגלו זצוק"ל בעל ה'מקדש מלך' וז"ל: "וסליק לאידריה. נ"ב ויעל אליהו בסערה השמים, בגין דלא קיימו קודם לכן כאינון אחרנין. פירוש שאותם שעמדו לפניו יתברך קצת זמן הם מתים. אבל אלו ששמשו לפניו זמן רב הם חיים כאלהו...". עכ"ל יעו"ש.

שפירש אדוננו הרמ"ק על הפסוק שאומרים ב'קדושה': "ברוך כבוד יי¹⁷ ממקומו" יעו"ש) להיות מלאך משרת לפניו וגם מי שיתכן ונולד מאיש ואשה! וביאור הדברים לקמן בעז"ה.

¹⁷ עי' בזה"ק ח"א דק"ג טוע"א וזל"ק: "רבי יהודה פתח (משלי לא) נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ. תא חזי, קודשא בריך הוא אסתלק ביקריה דאיהו גניז וסתים בעילויא סגיא. לאו אייתי בעלמא ולא הוה מן יומא דאתברי עלמא דיכיל לקיימא על חכמתא דיליה ולא יכיל לקיימא ביה. בגין דאיהו גניז וסתים ואסתלק לעילא לעילא. וכלהו עלאי ותתאי לא יכלין לאתדבקא, עד דכלהו אמרין (יחזקאל א) ברוך כבוד יי ממקומו. תתאי אמרי דאיהו לעילא דכתיב, (תהלים קיג) על השמים כבודו. עלאי אמרי דאיהו לתתא דכתיב, (תהלים נז) על כל הארץ כבודך. עד דכלהו עלאי ותתאי אמרי ברוך כבוד יי ממקומו. בגין דלא אתידע ולא הוה מאן דיכיל לקיימא ביה, ואת אמרת נודע בשערים בעלהאלא ודאי נודע בשערים בעלה דא קודשא בריך הוא דאיהו אתידע ואתדבק לפום מה דמשער בלביה כל חד כמה דיכיל לאדבקא ברוחא דחכמתא. ולפום מה דמשער בלביה הכי אתידע בלביה. ובגין כן נודע בשערים באנן שערים. אבל דאתידע פדקא יאות לא הוה מאן דיכיל לאדבקא ולמנדע ליה". עכ"ל.

ותרגומו: "רבי יהודה פתח, (משלי לא) נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ. בא ראה, הקדוש ברוך הוא מתעלה בכבודו שהוא גנוז ונסתר בעלוי רב. לא היה בעולם ולא היה מהיום שנברא העולם שיכול לעמד על חכמתו ולא יכול לעמד בו. משום פי הוא גנוז ונסתר והתעלה למעלה למעלה, וכל העליונים והתחתונים לא יכולים להתדבק עד שכלם אומרים (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו. התחתונים אומרים שהוא למעלה, שכתוב (תהלים קיג) על השמים כבודו. העליונים אומרים שהוא למטה, שכתוב (שם נז) על כל הארץ כבודך. עד שכלם, עליונים ותחתונים, אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו, פי לא נודע ולא היה מי שיכול לעמד עמו, ואתה אומר נודע בשערים בעלה? אלא ודאי נודע בשערים בעלה – זה הקדוש ברוך הוא, שהוא נודע ונדבק לפי מה שמשער בלבו כל אחד כמה שיכול להדבק ברוח של החכמה. ולפי מה שמשער בלבו, כן נודע בלבו, ולכן נודע בשערים – באותם השערים. אבל שנודע כראוי אין מי שיכול להדבק ולדעת אותו". עכ"ל.

וכתב הרמ"ק הקדוש בפירושו לספר יצירה: "...וזהו שאמר והוא אין סוף נושא את כולו, פירוש כל הקצוות וכל הספירות, וזהו סוד: "ברוך כבוד יי ממקומו". ופירושו: "הוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו" והענין שהמקף מקום אל המוקף, וכל עילה מוקפת מעילתו, ולכן אין סוף מקיף עילוליו...". עכ"ל. עיי"ש.

אך לאפס זמן כפשוטו, עם השתרגות ענייני הכלל והפרט, ממילא מה שהלב חושק – הפנאי עושק... היה לנו כמה שעות עבודה בחסדי¹⁸ שמים, בין זמן¹⁹ לזמן שלא קיים, ונזדמנו לי תהילה לאל²⁰ ספרים שעוסקים²¹ בגדולתו,

¹⁸ וכתבתי זאת להודיע כמה דברים: ראשית, חסדי יתברך שלא עזבוני ומכוחו הכל, ואין לי חלק בדבר הנפלא הזה שנכתב! הכל שלו ומכוחו יתברך, שאין בכחי להוציא הגה ולא קוץ של יו"ד אלמלא כוחו יתברך, קל וחומר את הדברים הנפלאים הללו. שנית, להודיע שבדאי זכות קדושי עולם אלו שאנחנו עסוקים בתורתם עמדה לנו, זכות אליהו הנביא זכור לטוב שהיה בעוזרנו בודאי לחזק את לבבות ישראל ולהלהיב אותם אל ה' יתברך כמו שתמיד היה המליץ והמסנגר! והשלישית, לנצל כל רגע! גם כשנראה שלהוציא קונטרס כזה צריך (ובאמת צריך) כמה ימים-שבועות-חדשים ויותר, מכל מקום כשאנחנו מזדרזים לנצל כל רגע, ויושבים וכותבים אזי הקב"ה מאציל עלינו אור מאורו יתברך למעלה מהזמן לזכות להספיק במעט זמן את המרובה! והיא בקשה נפלאה לכל שומעי לקחנו וקוראי דברינו: אנא הזדרזו! עשו כל מעשיכם בזריזות גדולה, ותספיקו יותר ויותר ממה שנקצב לכם! וכבר כתב רבינו אברהם אבן עזרא: "זריזות – חצי מזל" ואין להוסיף על דבריו. רביעית, והיא עיקר תמצית אד"ם: כל הקונטרס הדל הזה מכוחו של הציבור הקדוש! ועל זה נאמר: "שזכות אבותם מסייעתם" הזכות של הציבור הקדוש היא שעמדה לחשוב ולהוציא את הקונטרס הזה לאור עולם והוא ברור אצלי למעלה מכל ספק, והתודה והברכה לכל אחד מהצבור הקדוש!

¹⁹ לבאורה, כי ראוי לחזור על הדברים שדיברנו בשבח המושג 'זמן' מהותו, עניינו, ותכליתו עבורנו. ורק נזכור ש'זמן' כשמו כן הוא מזמן לאדם הזדמנויות נהדרות להצליח במשימתו בעולם הזה ולרשת חיי נצח! ועיקרם של דברים בספרו 'הזמן והעת' של הרה"ג יואל שוורץ זצוק"ל (שספריו חובה קדושה לכל צורב ולכל יהודי לענ"ד) והוא מתחיל בהסבר 'ברכת הזמן': "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה" ומשם באר"ה לכל ענייני הזמן, מקביעתו על ידי הבורא יתברך במעשה בראשית דרך פסוקי הגאונות של שלמה המלך ע"ה: "לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים" וכלה בדברי בעלי ההשקפה העצומים כמהר"ל וחבריו לבאר את המתנה הגדולה שקיבל האדם, והיא: הזמן! עיי"ש שם בדבריו הנפלאים ש'שנה' מלשון לשנות ולחזור, ו'שעה' זה גם לפנות, ומה העומק שטמון בכל דבר, עיי"ש.

²⁰ ראשון היה הספר 'מלאך הברית' של הרה"ג המקובל רבי מרדכי גרוס הי"ו.

²¹ ספר 'ברסיי דאליהו' לגאון הנפלא המקובל ששמו נישא בחיבה ובכינוי: ח"ד בדורו, או: חד חס"ה הלא הוא הרב הגאון חביב חיים דוד סתהון ע"ה שהיה

ומשם דלינו את רוב ככל החומר²² העצום ועדיין לא את כולו כמבואר לעיל. ואין לנו אלא לנגוע בשולי²³ אדרתו שלקחה אליה את²⁴ אלישע ועשאתו כלי מחזיק ברכה²⁵ בכפילא, כמבואר בנביא, ותפילתנו כנה לה' יתברך לזכות

ראב"ד מקודש בטבריה עיה"ק. וחי קרוב לשמונים שנה, כשערש לידתו בעיה"ק טבריה תובב"א, הוא נקרא על שם אביו חביב ועל שם דודו דוד (אמו היתה יבמה) והוסיפה לו את השם חיים לסגולה. הרבה ללמוד במערת אליהו הנביא בחיפה ובקברו של רבי מאיר בעל הנס. שימש כראש ישיבת 'אליהו' על שם אליהו הנביא. שימש כשד"ר מקודש מטעם חכמי טבריה. היה גאון בפשט ובקבלה, ודברי תורתו קילורין לעינים. נפטר ב"ב טבת שנת התרס"ז ונקבר בבית העלמין הישן 'כנסת ישראל' בחיפה, במערה המיוחסת לרב אבדימי דמן חיפה. זיע"א.

²² שידעתי כי לא אוכל לכתוב מאומה מדילי על מי שאין לי השגה בו ולא בשמץ מינהו, אך חלק מהדברים כתבנו כבר כאן ב'פיתחא זעירא' וחלקם ב'אקדמות מילין' לקמן, ומהחקירות שטמנו חז"ל לדוגמא: מה דין אשת אליהו הנביא? האם מותרת לאיש אחר לאחר עלייתו השמימה ברכב אש וסוסי אש? האם אליהו הנביא יש לו דין מלאך או אדם, נפקא מינה האם הוא משלים מניין כשהוא מתגלה כעת? האם הלכה כמותו? האם הוא חייב במצוות בעת שמתגלה? מהו 'גילוי אליהו'? ואם הוא גבוה יותר מ'גילוי מגיד'? האם הוא הגיע מאב ואם?

²³ עי' בספר 'מדרש תלפיות' (ענף אליהו) שהביא בשם 'כנפי יונה' לרמ"ע מפאנו שכתב: "האדרת של אליהו הנביא אשר השליך אל אלישע היה בסוד אור מקיף, והם נדב ואביהוא אשר עליהם אתמר: "ויהי נא פי שנים ברוחך אלי" – נ"א ר"ת: נדב אביהוא. וכנגד שלשה אורות שהיה לאלישע: אור פנימי אור חיצון ואור מקיף חלה שלשה חלאים". עכ"ל יעו"ש.

²⁴ עי' במלכים-א פי"ט פ"ט: "וַיִּלְךָ מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת אֱלִישֶׁע בֶּן שָׁפֵט וְהוּא חָרֵשׁ שָׁנִים עָשָׂר צְמֹדִים לְפָנָיו וְהוּא בְּשָׁנִים הָעֶשֶׂר וַיַּעֲבֹר אֵלָיו וַיִּשְׁלַךְ אֶדְרָתוֹ אֵלָיו וַעֲיָ בַמַּלְכִים שְׁכַתָּה: " ובכ"ז אחר שהשליך אליהו אדרתו אליו, דבקה נפשו באדרת אליהו, שהרגיש בו הרוחניות שקרן עליו מעת היותו במערה, כמסוה אשר על פני משה, וכמ"ש לקמן (ב' ב') שבקע את הירדן באדרת הלז, והיה השלכת האדרת סימן כי הוא יעמוד תחתיו ויקח את אדרתו, ולכן עזב מלאכתו ורץ אחריו (יוע"ד הצורה היה אלישע עומד בשני עשר בקר העומדים תחת ים שעשה שלמה אשר סודם ידוע, ואדרת אליהו הוא מן הים עצמו שעומד עליהם ששם מדרגת אליהו כמספרו ב"ן, ולכן עזב את הבקר ורץ אחרי אליהו)...". עכ"ל.

²⁵ עי' במלכים-ב פ"ב פי"ג – ד": "וַיִּקַּח אֶת אֶדְרָת אֱלִיהוֹ אֲשֶׁר נָפְלָה מֵעָלָיו וַיִּשָּׁב וַיַּעֲמֵד עַל שְׂפַת הַיַּרְדֵּן: (יד) וַיִּקַּח אֶת אֶדְרָת אֱלִיהוֹ אֲשֶׁר נָפְלָה מֵעָלָיו וַיִּבֶה אֶת

להארה נפלאה בנרנח"י שלנו בכל צדדי נפשנו ובכל בחינותינו, לדבקות בבורא יתברך בתורתו הקדושה ובצדיקי האמת לדורותיהם!
הודאה בלי סוף, ותפילה לאל חיי על שזיכני לעסוק בקודש הקדשים אליהו הנביא ע"ה ומכוחו יצא הקונטרס הזה לאור עולם, סמוך ונראה להילולת הרמ"ק הקדוש שזכה בעצמו ל'גילוי אליהו' זכור לטוב, והבאנו במכוון מדברי קדשו בפנים, מאחר וחוץ מ'תומר דבורה' לא כל כך זכינו ²⁶לאורו כמו יתר החכמים שזכו לחכמת הנסתר ותורת הסוד, ומעטים שהמשיכו ללמוד את דברי קדשו לאחר גילוי האור הנורא של רבינו האריז"ל, על אף שאין שום אזהרה מהמקובלים האמיתיים גורי האריז"ל מללמוד את דברי הרמ"ק ²⁷הקדוש.

הַפְּמִים וַיֹּאמֶר אֵיִה יי אֱלֹהֵי אֱלִיָּהוּ אֵף הוּא וַיִּפְּה אֶת הַפְּמִים וַיִּחְצוּ הַנְּהָה וְהַנְּהָה וַיַּעֲבֵר אֱלִישֶׁע". ע"כ.

²⁶ מעט אודותיו ראו נא במה שהביא הרה"ג משה צוריאלי שליט"א: "...רמ"ק היה מגדולי המקובלים בצפת לפני שהגיע האריז"ל לארץ ישראל. שמו מעיד עליו שהוא היה מצאצאי מגורשי ספרד מקורדובה הוא נולד בשנת רפ"ב ונפטר בצפת בשנת ה'ש"ל כלומר בן מ"ח שנה בעלותו לגנוי מרומים. כאשר מהר"י בירב ניסה לחדש את מוסד הסנהדרין, הוא סמך לארבעה חכמים שהצעיר שבהם היה הרמ"ק בגיל שמונה עשרה בלבד! דבר המורה על הפלגת חכמתו בעיני חכמי הדור (בדומה לרבי אלעזר בן עזריה שנתמנה לראש הסנהדרין למרות גילו הרך, כמבואר במסכת ברכות דכ"ח ע"א). מורו ורבו בנגלה היה מרן רבינו יוסף קארו ע"ה (המוזכר על ידו גם ב'פרדס רימונים' בשער הפ"ג) יש תשובות מהרמ"ק בשו"ת 'אבקת רוכל' למרן ר"י קארו בסי' צא שם הוא מכנה לרמ"ק האי דיינא נחית לעומקא דדינא!". ועוד תשובה בשו"ת בית יוסף (לאבהע"ז סי' ה) רבו ומורו בנסתר היה גיסו המקובל והמשורר הגה"ק ר' שלמה הלוי אלקבץ בעל הפיט המפורסם לכה דודי!

²⁷ למפורסמות אין צריך ראייה, אך למי שבכל זאת ירצה לראות, יעו"ש בספר הנ"ל בתוספת נופך, ותורף דבריו כך הם: ידוע שמהר"ח הזהיר בהקדמה לספר הנורא 'עץ חיים': "ושאר ספרי הקבלה שלאחר הרמב"ן אל תשלח ירך אליהם! כי הם בנויים בשכל אנושי ולא מקובלים!". מהר"ח עצמו למד אצל הרמ"ק לפני האריז"ל האם גם אזהרה זו על כתבי רבו הרמ"ק? כדי להבין זאת נראה תחילה את דברי הרמ"ע מפאנו שבעצמו היה כלי מחזיק ברכה בכל מקצועות התורה הקדושה וכך הוא כותב בהקדמתו ל'פלא הרימון' ביאור וקיצור שלו לספר של

הרמ"ק 'פרדס רימונים': "המואס בו ובחכמתו - ימאסוהו אלוקים! כי משה (קורדבירו) אמת ותורתו אמת לפי פשוטן של דברי הזוהר והגאונים... כי הוא פתח שערים המצויינים בחכמת האמת ומתוכם יוכל כל ירא ה'... ליכנס לטרקלין.. אלא שהחכם הרמ"ק דרש כל ימיו בעולם ה'בלימה' (עולם התהו)... ואין ספק שגם זו דרך ישרה תמימה וברה אשר אין בה מום, והיא מכלל חכמת האמת... ובאמת רב מובהק הוא לי מתוך ספריו בשני עולמות ואני חייב בו מורא וכבוד (אע"פ שלא פגש הרמ"ע מפאנו את הרמ"ק בחייו פא"פ) ואם נשאל מדוע לא זכה הרמ"ק לפרסום תורתו כמו האריז"ל? התשובה נמצאת בכתבי הגאון הקדוש רבינו אברהם אזולאי זיע"א שהיו סב סבו של הגאון חיד"א כנודע שהוא עצמו כנודע חיסר ספר 'אור החמה' (ג' ברכים) והם ליקוטי פירושים גם מהגאון הרמ"ק הקדוש, והוא עונה את התשובה שכל כך גדלה ההערצה לעוצמת חכמת האריז"ל, וכלשונו: "כי הגלו אליו האלהים וקרובה היתה חכמתו להשגת מדבר ברוח הקודש בלי ספק... אז נבהלו אלופי תורת חכמת האמת... אלה פסלו את הראשונים בעיני כל האדם, ואין דורש ואין מבקש לספרי הרמ"ק זלה"ה...". עכ"ל. והוא עצמו שבוודאי ידע מאזהרת המהרח"ו לא להתעסק בכתבי מקובלים קדמונים לאריז"ל, ועם כל זה טרח טרחא נוראה להביא בספרו תמצית דברי הרמ"ק הקדוש! ובין אלו שהביאו דברי הרמ"ק נמנים בין היתר: מהר"י אירגאס בעל ה'שומר אמונים' הקדמון. בעל ה'ויקהל משה'. רבי יהודה בן שלמה בספרו 'אשמורת הבוקר' ביאורים לזוהר הקדוש. המקובל הרב שבתי שפטל מביאו בספרו 'שפע טל' ספר יסוד בלימוד הקבלה. הגה"ק רבי נתן שפירא בעל ה'מצת שימורים' ועוד. הגאון ה'בית חדש' שכת בפירוש לספר 'הפרדס' לרמ"ק, הגר"א שמביא מדברי קדשו בביאוריו ל'ספרא דצניעותא'. ואף הרש"ש הקדוש שאמר שאין לו יד בספרי המקובלים כלל למעט רבינו האריז"ל ב'שמונה שערים' שכך לשונו בספרו 'נהר שלום' (דף קלב בדפ"ח): "עדי בשמים... אין לי מגע יד בספרי המקובלים לא ראשונים ולא אחרונים, ולא למדתי בהם ואין לי ידיעה מהם כלל!". עכ"ל. ואחרי כמה עמודים (בדף קמא) הוא מביא מקור לדברי המהרח"ו מהרמ"ק בספרו 'פרדס רימונים' וז"ל: "ושורש דברים אלו הם בשער הצחצחות פרק א". הרי שפשוט שיש לעסוק בכתבי הרמ"ק, ואין הוא בכלל דברי המהרח"ו שלא לעסוק בכתבי המקובלים שאחרי הרמב"ן למעט בדברי האריז"ל.

העיד האריז"ל כי לפני מיטתו של הרמ"ק הלכו שני עמודי אש עד השמים, והסביר המהר"ם פאפירש זיע"א שאלו נאצלו מדברי תורתו הקדושה. ועי' במהרש"א על כתובות יז ודו"ק. הרמ"ק נפטר בכג תמוז בן מ"ח שנים בלבד, והשאיר למעלה מחמש עשרה אלף גיליונות חידושים בכתב יד, ובהם חיבורים

לפני המלך

קנצי למילין אשים לברך את מאציל נשמתנו בוראה יוצרה ועושה שנהג בנו טובת עין נוראה לעלות במחשבה ולהיבראות יהודים, זאת ועוד שזיכנו להכיר מעט את תורתו הקדושה ואת חכמיו המסולאים בפז, לא יכילם רעיון. ונתפלל אליו שיזכנו בקרוב לראות את אליהו הנביא מלאך הברית מברשנו בשורה טובה שתדשן עצם של תחיית המתים בקרוב ממש, וישראל ויהודה ישבו בטח, ובשובה ונחת ניוושע יחד עם קיבוץ גלויותינו וכלל אחינו ואחיותינו מכל התפוצות הדורות והנפשות.

עבד לעבדי ה' האמיתיים
ע"ה אלון עטייה, ס"ט

עצומים כגון: חיבר פירוש על כל הזוהר הקדוש ובו יסודות עצומים בחכמת האמץ ודברים שלא נכתבו מעולם על ידי שום מקובל. ספר 'אור נערב' וספר אילימה שעליו התבטאו גדולי המקובלים ההולכים בשיטת האריז"ל שיש בו יסודות מוכרחים לכל מי שרוצה לעסוק בחכמת האמת, ואל יכנס לפרדס האריז"ל מי שלא למד את הספר הזה לפחות! וכן חיבר גם את 'ספר גירושין' שבו היה מתבודד במחשבתו מחוץ לעיר יחד עם מורו ורבו-גיסו המקובל מהר"ש אלקבץ זצ"ל והיו נופלים במוחם וליבם הטהור פירושים וביאורים על דרך הסוד. ועוד חיבורים נוראיים לא יכילם רעיון. עוד נודע שזכה ל'גילוי אליהו' בעצמו.

אקדמות מילין :

אשרי מי שראה פניו²⁸ בחלום, וידע כי זכה²⁹ להלום. הוא המחבר מלכות ויסוד³⁰ שלום, ואשרי מי שהחזיר לו³¹ שלום. והוא המקנא

²⁸ כך כתב הפייט בפיוט למוצאי שבת. ומקורו טהור בספר 'פתרון חלומות השלם' המיוחס לרב האי גאון שכתב: "הרואה אליהו בחלום פלאים נעשים לו לטובה". יעו"ש.

²⁹ אין 'הלום' אלא מלכות, שנאמר בדוד המלך ע"ה: "כי הביאותני עד הלום" ועי' ילקוט שמעוני בראשית רמו צה. וכבר אמרה הגמרא בגטין: "מאן מלכי? רבנן!" משמע שהמלכות האמיתית היא התורה הקדושה! ואיך זוכים לתורה הקדושה שתהיה בבחינת: "מעט המחזיק את המרובה?" הרי התורה הקדושה אין לה סוף ועליה נאמר: "ארוכה מארץ מידה ורחבה מיני ים"! והתשובה היא שצריך לזכות לעזרה שמיימית! כגון: גילוי אליהו! ואיך זוכים לכך? בין יתר הדברים והמעלות משתדלים מאוד שלא להקפיד! כך שנינו בסנהדרין קיג ע"ב שאליהו הנביא לא מתגלה אלא למי שאינו קפדן... יעו"ש. קשה, אבל שווה!

³⁰ בשעה שקינא פנחס לאלקיו, זכה לחבר יסוד ומלכות שכל פגם הברית נעלם מהעולם.

³¹ עי' בספר אדמור"י בלז שכתב: "...על אליהו הנביא נאמר: 'אשרי מי שראה פניו בחלום' - 'אשרי מי שנתן לו, שלום והחזיר לו שלום!'. ונשאלת השאלה: מנין יודע האיש שהדמות שנראתה לו בחלום היא דמותו של אליהו? הלא הוא אינו מכיר? אולי הטעה אותו בעל החלום והיתל בו? ותירץ מרן האדמו"ר מבלז ע"ה: מקובל להקדים פני אורח במלים: 'שלום עליכם' והוא משיב: 'עליכם שלום' ובעצם, מדוע אין האורח משיב באותן מלים: 'שלום עליכם'? אלא, כידוע שלום הוא שמו של הקב"ה, ואם ישיב האורח גם הוא במלים: 'שלום עליכם' יש חשש שאם ח"ו ימות אחרי שהוציא מפיו את המלה 'שלום' נמצא מוציא שם שמים לבטלה... מה שאין כן במי שמקדם את פני האורח שאצלו לא קיים החשש שמא ימות ח"ו אחרי שיאמר המלה 'שלום' שכך שנינו: "כל המקדים שלום לחברו מאריכים לו ימיו ושנותיו". מכל מקום הני מילי בבשר ודם, אבל אליהו הנביא שהוא חי וקיים יכול גם להשיב: 'שלום עליכם'! כיון, שאצלו אינו קיים החשש שמא ימות מפני שהוא קיים לעד! וזה פירוש הזמר: 'אשרי מי שראה פניו בחלום' ואיך אפשר לדעת שזה היה אליהו הנביא? בא ההמשך ואמר: 'אשרי מי שנתן לו

על³² הברית, ולמשל מי שבעל³³ נכרית. וזכה מה' יתברך לברית עולם, לחיות ולא למות כמו כולם. ופעמים נגלה כערבי, כשיש

שלום, והחזיר לו שלום' היינו: שגם הוא השיב שלום עליכם, ומכך כבר אפשר להסיק שזה היה אליהו כי בשר ודם צריך להשיב: עליכם שלום. ומובן שפיר איך הוא יודע שזה אליהו הנביא שאמר לו שלום...". עכת"ד.

³² עי' ב'פרקי דרבי אליעזר' (פכ"ט בסופו) וזל"ק: "...עמד אליהו וברח מארץ ישראל ונמלט שנאמר (מל"א י"ט, ח): "ויקם ויאכל וישתה" נגלה עליו הקדוש ברוך הוא ואמר לו: "מה לך פה אליהו?" (שם, ט) אמר לו: "קנא קנאתי" (שם, י) אמר לו הקדוש ברוך הוא: "לעולם אתה מקנא? קנאת בשטים על גילוי עריות, שנאמר: (במדבר כה, יא): "פינחס בן אלעזר וגו' וכאן אתה מקנא? חיך שאין ישראל עושין ברית מילה עד שאתה רואה בעיניך!". מכאן התקינו חכמים שיהיו עושין מושב כבוד למלאך הברית! שנאמר (מלאכי ג, א): "ומלאך הברית אשר אתם חפצים הנה בא" וגו'. אלהי ישראל יחיש ויביא בחיינו משיח לנחמנו ויחדש לבבנו, שנאמר: "והשיב לב אבות על בנים וגו'..." עכ"ל.

³³ עי' 'ילקוט שמעוני' (במדבר פכ"ה): "וירא פינחס בן אלעזר, מה ראה. אמר רב ראה מעשה ונזכר הלכה. אמר ליה. אחי אבי אבא, לא כף למדתנו בדתך מהר סיני הבועל ארמית קנאין פוגעין בו. אמר ליה קרינא דאגרתא איהו ליהוי פרונקא. ושמואל אמר ראה שאין חכמה ואין תבונה לנגד ה'. כל מקום שיש חלול השם אין חולקין כבוד לרב. רבי יצחק נפחא אמר ראה שבא מלאך והשחית בעם. ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו. (אמר רבי יוחנן) מכאן שאין נכנסין בכלי זין לבית המדרש. שלף. שננה והניחה באונקלי, והיה נשען והולך על מקלו, וכיון שהגיע אצל שבטו של שמעון אמר היכן מצינו ששבטו של לוי גדול משבטו של שמעון. אמרו הניחו אותו. אף הוא לעשות צרכיו נכנס, התירו פרושין את הדבר. אמר רבי יוחנן ששה נסים נעשו לו לפינחס. אחד שהיה לו לפרש ולא פרש, ואחד שהיה לו לדבר ולא דבר. ואחד שבין את הרמח, ואחד שלא נשטו מן הרמח, ואחד שבא מלאך והגביה את המשקוף. ואחד שבא מלאך והשחית בעם. בא וחבטן לפני המקום, אמר לפניו. רבונו של עולם, על אלו יפלו עשרים וארבעה אלף מישראל, והינו דכתיב (תהלים קו, ל) "ויעמד פינחס ויפיל", אמר רבי אלעזר "ויתפיל" אין כתיב כאן אלא "ויפיל", מלמד שעשה פלילות עם קונו. בקשו מלאכי השרת לדחפו. אמר להם הקדוש ברוך הוא הניחו לו. קנאי בן קנאי הוא, משיב חמה בן משיב חמה הוא. התחילו השבטים מבזין אותו. אמרו, ראיתם בן פוטיאל זה, בן שפטים אבי אמו עגלים לעבודת אלילים והרג נשיא שבט מישראל. בא הפתוב

סודות תורה להביא. ולא יתקנאו החיצונים, כשיראו מלאך לבוש עדנים. וזהו סוד מסתרי תורה, להוריד קדושה בלבוש³⁴ נורא.

וַיְחַסּוּ "פִּינְחָס בֶּן- אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן". אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה לֵךְ וְהִקְדַּם לוֹ שְׁלוֹם שְׁנֵאֲמַר (להלן פסוק יב) "לָכֵן אָמַר הַנְּנִי נִתֵּן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם". וְרֵאשִׁי כִּפְרָה זֹו שֶׁתְּהֵא מִכִּפְרֵת וְהוֹלֵכֶת לְעוֹלָם". עכ"ל.

³⁴ סוד נורא זה גילו לנו רז"ל על נשמת מלך המשיח שמגיעה בכל מיני דרכים שהשתיקה יפה להם, ומדוע כך? כדי שלא יתקנאו החיצונים! צא ולמד איך הגיעו נשמות פרץ וזרח - נשמות משיח לעולם, ממעשה יהודה ותמר כלתו... וכן מעשה בועז ורות שהיה כל כך רחוק שהוא ידבר בכלל עם אשה, עד שהוא מזהיר אותה שתצא בטרם יאיר היום שלא תהיה לזות שפתים חלילה שהגיעה אשה לגורן של בועז... וכן נשמת דוד המלך ע"ה שהוא הוא נשמת משיח, ומגיעה בדרך לא דרך במעשה המפורסם של ישי שפרש מאשתו וביקש לטהר את זרעו על ידי שיבוא על השפחה שלו, וקבע לה זמן שתהיה טהורה (שהרי ישי היה מארבעה שמתו בעטיו של נחש כלומר ללא עוון כדאיתא בגמרא במס' שבת דנ"ד, ובזוה"ק. והיה מוסר שיעורי תורה לשש מאות אלף איש לכל הפחות בכל שיעור! וברור שכוונתו לשמים) והיא סיפרה לאדונתה אשת ישי נצבת בת עדאל, שהלכה בעצמה לאחר שנטהרה ובא ישי ולא ידע שזו היא לרוב קדושתו ופרישותו, ונתעברה בדוד המלך ע"ה, וחשבו שהוא ממזר חלילה, שהרי יש פרש מאשתו שנים רבות... ומדוע בא בדרך כזו לעולם? דרך שיש בה לזות שפתים עד שהוא אמר בעצמו: "מזור הייתי לאחי ונכרי לבני אמי" אל תקרי מזור אלא: "מום-זר" ממזר! כדי שלא יתקנאו החיצונים! הוא הדין והדרך לכל אור גדול שמגיע בדרך פחותה ומזורה יש בה נחמה עצומה למי שנבהל מ'העטיפה' של המתנה... כך אליהו הנביא מגיע בלבוש צואה חוץ מכבודו, כגון: כערבי... ודבר שפתים אך למחסור.

וכשלימד תורה הלכה³⁵ כמותו, אך לא יוכל לסתור קבלת³⁶ תורתו. ואת גופו בגלגל חמה תלה, ומתלבש בו להציל צאן נעלה. ואם באנו

³⁵ ידוע הדבר שקבעו חז"ל: "תורה, לא בשמים היא" ולפי זה איך יכון שפעמים רבות מצאנו שההלכה היא כמו שלימד אליהו הנביא לאחר שעלה בסערה השמימית? ושאלה זו דנו בה האחרונים, ותחילה נביא כמה המקומות שבהם מצאנו שלימד אליהו הנביא ונפסקה ההלכה כמותו: "בברכות (ג.) רבי יוסי מספר שפגש את אליהו הנביא בחורבה אחת בירושלים, רבי יוסי אומר: "באותה שעה למדתי ממנו שלשה דברים וכו'...". ודייק ה'בן יהוידע' ש"באותה שעה" למד רק שלושה דברים, אבל למעשה קיבל ממנו הרבה יותר בזמנים אחרים לפי הגמ' (סנהדרין ק"ג) שאליהו הנביא היה רגיל לבוא לבית מדרשו של ר' יוסי בכל יום, ומסתמא ששמע וקיבל ממנו הרבה הלכות. וכן בעירובין (מ"ג.) מסופר על אליהו הנביא שבא בשבת ללמד שב שמעתא אצל רב חסדא בסורא ואצל רבא בפומפדינתא, ואלו שבע מיני טריפות בבהמה שאינם נזכרים במשניות בחולין ולמדו זאת האמוראים מאליהו הנביא ופסקו כמותו! וגם במסכת בבא מציעא (ק"ד.) נחלקו האמוראים אם מסדרין לבעל חוב (שמין להניח לו כדי חייו), ושם מסופר על רבה בר אבוח שמצא את אליהו הנביא בבית קברות של גויים ושאל אותו מה הדין בזה, ואליהו הנביא השיב שמסדרין לבע"ח, ובדרך אגב גם לימד הלכה שגויים מתים אינם מטמאים באוהל. והרמב"ם (מלאה א, ז) והשו"ע (ח"מ צו, כג) פסקו כך להלכה, וכתב ה'בית יוסף': "דכיון דפשט ליה דמסדרין, הכי קיימא לן, דמי לנו גדול מאליהו...!".

והתשובה לדבר הזה גם בה מצאנו כמה אנפין: הגאון חיד"א (ברכ"י לב, ד) כתב שבאותם מקומות שנפסק כאליהו הנביא, לא אמר כן בדרך נבואה אלא מכח חכמתו וידיעתו השלימה, אך אם יאמר בדרך נבואה, לא נשמע לו כי "לא בשמים היא". בשו"ת 'חתם סופר' (ח"ו, צה) כתב שכאשר אליהו הנביא עלה השמימה, נפרדה נשמתו מגופו שם והנשמה עולה ומשמש למעלה בין מלאכי שרת וגופו נתדקדק (נודרך) ושורה בגן עדן התחתון בעולם הזה, וביום הבשורה במהרה בימינו תתלבש נשמתו בגוף הקדוש הלז ואז הוא ככל אדם מחכמי ונביאי ישראל. והוא מוסמך ממש רבינו, והוא יסמוך את חכמי ישראל ואז יש לו דין ככל בני ישראל. וכן בכל פעם שמתגלה ומתראה בעוה"ז מלובש בגופו הזך, אך כשמתגלה בנשמתו כמו ביום המילה אז אינו מחויב במצוות, וכשמתגלה על אופן זה הרי הוא מלאך, ואעפ"י שלומד תורה ומגלה דינים, אין לקבוע הלכה עפ"י דבריו שאז הם כמו חלום ורוח נבואה ו"אין משגיחין בבת קול", אך כשמתגלה

לספר קצות דרכיו, יכלה הזמן ולא מעלותיו. אך בשורה או שתיים נתמקד, למי שמתנדב לעלות על ³⁷המוקד. עבור נשמות הצדיקים המאירים, שנגזר עליהם נדנוד ³⁸מבערים. וכל שנות דור מליץ יושר,

בלבוש גופו הרי הוא מגדולי חכמי ישראל ו"תשבי יתרץ קושיות ואיבעיות" ואליו תשמעון כי מי כמוהו מורה. עכת"ד. והמהר"ץ חיות' (ברכות ג.) כתב שאם אמר מילתא בטעמא, מה ששמע מפי חכמים אחרים, אזי שומעים לו. ועי' בספר 'באר יעקב' מ"ש בזה.

³⁶ דהיינו ידוע שאליהו הנביא בעצמו ממקבלי התורה וממוסריה כמבואר ברמב"ם בשני מקומות, ולהלן דבריו בהקדמה ל'משנה תורה': "...אף על פי שלא נכתבה תורה שבעל פה למדה משה רבנו כלה בבית דינו לשבעים זקנים. ואלעזר ופינחס ויהושע שלשתן קבלו ממשוה. וליהושע שהוא תלמידו של משה רבנו מסר תורה שבעל פה וצגהו עליה. וכן יהושע כל ימי חייו למד על פה. וזקנים רבים קבלו מיהושע. וקבל עלי מן הזקנים ומפינחס. ושמואל קבל מעלי ובית דינו. ודוד קבל משמואל ובית דינו. * ואחיה השילוני מיוצאי מצרים היה ולוי היה ושמע ממשוה והיה קטן בימי משה והוא קבל מדוד ובית דינו. ואליהו קבל מאחיה השילוני ובית דינו. ואלישע קבל מאליהו ובית דינו...". עכ"ל לענייננו ועיי"ש עוד בארבעים דורות שנמסרה התורה הקדושה ואין בה נפתל ועיקש תוספת או גרעון אלא כולה כמפי הגבורה למרע"ה עד ימינו אנו, ואשרינו!

ולפי זה יוצא נפלא שאם אליהו הנביא יבוא לסתור את מה שהוא קיבל מאחיה השילוני והעביר לאלישע, ודבריו האחרונים כשנתגלה לחכמי ישראל יסתרו את דבריו שהעביר בקבלה מדור לדור – לא נאבה אליו ולא נשמע לו! וכן מבואר בכמה דוכתי ונציין קצתם: במסכת שבת דף קח ע"א שנינו: "בעא מיניה מר בריה דרבינא מרב נחמן בר יצחק: מהו לכתוב תפילין על גבי עור של דג טהור? – אמר לו: אם יבא אליהו ויאמר. מאי אם יבא אליהו ויאמר? ופרש": "מאי אם יבא אליהו ויאמר? – היתר ואיסור אין תלוי בו! דלא בשמים היא". מבואר שאין לפסוק הלכות עפ"י אליהו הנביא כי "לא בשמים היא"!

³⁷ כתב ב'מדרש תלפיות': מצאתי בספרי אשכנז (כתיבת יד) שיש במדרש שפינחס הוא אליהו שכתוב בו: "ויכפר על בני ישראל" שמכפר והולך עד תחיית המתים – דאליהו נכנס לקבל יסורים תחת כל צדיק וצדיק להיות נידון מעוונות השבוע, ובשביל כך רגילים להזכיר 'אליהו' במוצאי שבת. עכ"ל.

³⁸ כתב ב'מדרש תלפיות': "אמר המלקט: בזה מתיישב דבכל צרה מזכירים זכות אליהו יותר מכל צדיק והוא באיזה צרה שלא תבוא על הצבור הוא בשביל איזה

ואת עצמנו מבשר באושר. ובקרוב נשמע את בשורתו, בגאולת ה' לעמו ונחלתו. ומחיבתו מכונה אבא אליהו³⁹ באהבה, ומדרגתו יותר מאלף פעם מגיד⁴⁰ לטובה. ואשרי הזוכה לראות פניו, ידע שדבק הוא באלהיו. זיע"א.

עוון, לכן מזכירים לאלהיו שהוא למוד לקבל עליו להיות נידון מהעוונות שנעשים כדי לכפר כמדובר, שיתעורר על קבלתו ולכפר על ישראל להיותם ניצולים מצרתם". עב"ל.

³⁹ עי' בגמרא סנהדרין קיג סוע"א: " דרש ר' יוסי בצפורי אבא אליהו קפדן הוה רגיל למיתני גביה איכסי' מיניה תלתא יומי ולא אתא כי אתא א"ל אמאי לא אתא מר א"ל קפדן קרית לי א"ל הא דקמן דקא קפיד מר". עב"ל. ופרש"י: "אבא אליהו. חביבי וגדולי". עב"ל. ויעו"ש ביאור המשך דברי הגמ' לחפץ בכך.

⁴⁰ ידוע שיש מושג שנקרא: מגיד! והוא גילוי של מלאך המגלה דברי תורה ללומד התור בקדושה וטהרה, וכמו שהיה לגדולי עולם כמרן הבית יוסף שחיבר מכח זה את ספרו 'מגיד מישרים' וכן לבעל 'מגלה עמוקות' ולעוד גדולי עולם. ברם ישנה מדרגת 'גילוי אליהו' וכך כתב ב'מדרש תלפיות' בשם רבי נפתלי הרץ בכרך בעל 'עמק המלך': ידע כי אין מדרגת המגיד כמדרגת אליהו זכור לטוב – אפילו חלק אחד מיני אלף חלקים! כולי האי ואולי ישיב דבר מה, כי מדרגת המגיד הוא ניצוץ אחד מנשמתו שהיה כבר בעולם ויכול הוא להשביע אותו ויבוא אליו כדמותו ובצלמו עצמו, עד שישתומם על המראה! אבל אין בו מיכולת לגלות יותר ממה שבכח ניצוץ נשמתו ולא יותר, אבל מדרגת אליהו זכור לטוב הוא מתגלה עם השכינה ואינו נפרד! והדמו' והחכם יבין מעצמו שאין למעלה מזאת המדרגה שום דבר". עב"ל.

סימן א – כוחו של אליהו הנביא

נבאר בסימן א, על ההקבלה בין 'מבחר המיץ האנושי' – משה רבינו ע"ה, לבין אליהו הנביא! שהרי אם באנו להשוות גדולת אדם למשנהו, נשים כנגדו את מי שהתעלה למעלות הגדולות ביותר שיש, והלא הוא משה רבינו שבפטירתו התבטא הקב"ה: "מי יקום לי עם מרעים" כמבואר במדרש! והוא זה שנתעטר בעדות נאמנה של הקב"ה: "בכל ביתי נאמן הוא!" וכן: "פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונת ה' יביט". ומכונה: "עבד יי"... ולכאורה לא שייך לעשות הקבלה בין מרע"ה למי שהיה תלמידו והתגלה שוב בדורות מאוחרים, ומה לנו להשוות בין משה רבינו למאן דהוא? אלא שאכן מצאנו הקבלה בין שניהם, שעשו כבר גדולי הדורות – ונראה את דבריהם בפנים אי"ה!

ענף א: סילוקם מהעולם!

תחילה נראה את הסיום של שליחותם בעולם של מרע"ה ושל אליהו הנביא! יש דבר שנאמר רק על משה רבינו ע"ה, והוא שלא יכול היה מלאך המוות לקחת את נשמתו של משה רבינו, כמבואר ⁴¹ב'דברים רבה':

"...וְאַחַר כֵּן אָמַר לְסַמְאֵל הַרְשָׁע, צֵא וְהִבֵּא נִשְׁמָה שֶׁל מֹשֶׁה, מִיַּד לְבַשׁ כְּעֵס וְחָגַר חֲרָבוֹ וְנִתְעַטֵּף אַכְזָרִיּוֹת וְהִלֵּךְ לִקְרֹאתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כִּיּוֹן שָׂרָאָה אוֹתוֹ שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וְכוֹתֵב שֵׁם הַמַּפְרָשׁ, וְזֶהר מְרָאָהוּ דוֹמָה לְשִׁמְשׁ וְהוּא דוֹמָה לְמִלָּאָךְ ה' צְבָאוֹת, הִיָּה מְחַרָּא סַמְאֵל מִן מֹשֶׁה, אָמַר וְדַאי שְׂאִין הַמִּלָּאָכִים יְכוּלִין לְטַל נִשְׁמָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, וְטָרַם שֶׁהָרָאָה סַמְאֵל אֶת עֲצָמוֹ לְמֹשֶׁה, הִיָּה מֹשֶׁה יוֹדֵעַ שְׂבָא סַמְאֵל, וְכִיּוֹן שָׂרָאָה סַמְאֵל אֶת מֹשֶׁה אֶחְזַתוֹ רְעֵדָה וְחִיל פִּיּוּלְדָה, וְלֹא מְצָא פְתֻחוֹן פֶּה לְדַבֵּר עִם מֹשֶׁה, עַד שְׂאָמַר מֹשֶׁה לְסַמְאֵל (ישעיה מח, כב): אֵין שְׁלוֹם אָמַר ה' לְרַשְׁעִים, מַה תַּעֲשֶׂה בְּכֶאֱן, אָמַר לוֹ לְטַל נִשְׁמָתְךָ בְּאִתִּי, אָמַר

⁴¹ פרשה יא אות ט.

לו מי שגָרף, אָמר לוֹ מי שִׁבְרָא אֶת כָּל הַבְּרִיּוֹת. אָמר לוֹ, אֵין אַתָּה נוֹטֵל נִשְׁמָתִי. אָמר לוֹ כָּל בָּאֵי הָעוֹלָם נִשְׁמָתָן מְסוּרִין לְיָדִי, אָמר לוֹ, יֵשׁ בִּי פֶת מִכָּל בָּאֵי הָעוֹלָם. אָמר לוֹ, מַה פִּתְּךָ, אָמר לוֹ אָנִי בֶן עַמָּרָם שִׁיבְרָתִי מִמְּעֵי אִמִּי מְהוּל, וְלֹא נִצְרַכְתִּי לְמַהֲלָנִי, וּבּוֹ בִּיּוֹם שִׁנּוּלְדָתִי מִצָּאתִי פִתְחוֹן פֶּה, וְהִלַּכְתִּי בְּרַגְלִי, וְדַבַּרְתִּי עִם אָבִי וְאִמִּי, וְאָפְלוּ חֵלֶב לֹא יִנְקָתִי, וּכְשֶׁהֵייתִי בֶן שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים הִתְנַבְּאתִי וְאָמַרְתִּי שְׁעִתִּיד אָנִי לְקַבֵּל תּוֹרָה מִתּוֹךְ לְהָבִי אֵשׁ. וּכְשֶׁהֵייתִי מְהֻלָּךְ בַּחוּץ נִכְנַסְתִּי לְפִלְטָרִין שֶׁל מְלָךְ וְנִטְלָתִי כֶּתֶר מֵעַל רֹאשׁוֹ, וּכְשֶׁהֵייתִי בֶן שְׁמוֹנִים שָׁנָה עָשִׂיתִי אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּמִצְרַיִם, וְהוֹצֵאתִי שְׁשִׁים רְבוֹא לְעֵינַי כָּל מִצְרַיִם, וְקִרְעָתִי אֶת הַיָּם לְשָׁנִים עָשׂוֹר קָרְעִים, וְהִפְכָתִי מִי מְרָה לְמִתּוֹק, וְעֲלִיתִי וְדַרְכָתִי דָרֵךְ בְּשָׂמַיִם, וְהֵייתִי תּוֹפֵס בְּמַלְחָמָתָן שֶׁל מְלָאָכִים, וְקַבְּלָתִי תּוֹרָה שֶׁל אֵשׁ, וְדַרְתִּי תַחַת כֶּסֶא אֵשׁ, וְסִכְּתִי תַחַת עַמּוּד אֵשׁ, וְדַבַּרְתִּי עִמּוֹ פָּנִים בְּפָנִים, וְנִצַּחְתִּי בְּפַמְלִיא שֶׁל מַעְלָה, וְגִלְתִּי רִזְיָהּ לְבָנֵי אָדָם, וְקַבְּלָתִי תּוֹרָה מִימִינוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלַמְּדָתִי אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל, וְעָשִׂיתִי מַלְחָמָה עִם סִיחוּן וְעִם עוֹג שְׁנֵי גְבוּרֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁבִּשְׂעַת הַמַּבּוּל לֹא הִגִּיעוּ מַיִם לְקַרְסְלֵיהֶן מִפְּנֵי גְבָהֶן, וְהִעֲמַדְתִּי חֲמָה וּלְבָנָה בְּרוּם עוֹלָם, וְהִפִּיתִים בְּמִטָּה שְׁבִיבֵי וְהִרְגַתִּים. מִי יֵשׁ בָּבָאֵי עוֹלָם שֶׁיִּכּוֹל לַעֲשׂוֹת כֵּן, לֵךְ רִשְׁע מִפְּאֵן אֵין לֵךְ לֹאֲמַר כֵּן, לֵךְ בְּרַח מִלְּפָנַי, אֵינִי נוֹתֵן נִשְׁמָתִי לֵךְ. מִיָּד חֲזַר סַמְא"ל וְהִשִּׁיב דָּבָר לְפָנַי הַגְּבוּרָה. אָמר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ לְסַמְא"ל, בּוֹא וְהִבֵּא נִשְׁמָתוֹ שֶׁל מִשָּׁה, מִיָּד שֶׁלַף חִרְבוֹ מִתְּעַרְו וְעַמְדָה עַל מִשָּׁה, מִיָּד קֶצֶף עָלָיו מִשָּׁה וְנִטַּל אֶת הַמִּטָּה בְּיָדוֹ שִׁחְקוֹק בּוֹ שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ וּפְגַע בּוֹ בְּסַמְא"ל בְּכָל כַּחוֹ, עַד שֶׁנֶּס מִלְּפָנָיו, וְרִץ אַחֲרָיו בְּשֵׁם הַמְּפָרֵשׁ וְנִטַּל קֶרֶן הוֹדוֹ מִבֵּין עֵינָיו וְעוֹר אֶת עֵינָיו. עכ"ל.

ברם, דברים מעין אלו נאמרו על אליהו הנביא זכור ⁴²ל טוב:

”רַבִּי נַחֲמִיָּה וְרַבִּי יְהוּדָה אָמְרִי, כְּשֶׁהֵעֲלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶלְיָהוּ לְרַקִּיעַ, עַמְד מִלְּאֵף הַמָּוֶת כְּנִגְדּוֹ. וְהָרִי כְּתוּב {מַלְכִים ב ב} וַיַּעַל אֶלְיָהוּ בְּסַעֲרָה הַשָּׁמַיִם. רַבִּי נַחֲמִיָּה וְרַבִּי יְהוּדָה אֹמְרִים, כְּשֶׁהֵעֲלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶלְיָהוּ לְרַקִּיעַ, עַמְד מִלְּאֵף הַמָּוֶת כְּנִגְדּוֹ { אָמר לִיה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַל מְנַת כֶּף בְּרֵאתִי

⁴² זוהר חדש רות.

שמים, שיעלה אליהו לשם. אמר ליה מלאך המנות, רבוננו של עולם, עכשיו יהיה פתחון פה לבריות. אמר ליה הקדוש ברוך הוא, אין זה כשאר בריות, ויכול הוא להעביר אותך מן העולם, ואינך יודע פחו. אמר ליה, רבוננו של עולם, תן לי רשות, וארד אליו. אמר ליה רד, מיד רד. פנין שראה אותו אליהו, הכריחו תחת רגליו, ובקש להעבירו מן העולם, ולא נתן לו הקדוש ברוך הוא רשות. מיד כפף אותו תחתיו, ועלה לשמים. דכתוב (ש) ויעל אליהו בסערה השמים. אמר לו הקדוש ברוך הוא: על מנת כן בראתי שמים, שיעלה אליהו לשם. אמר לו מלאך המנות: רבוננו של עולם, עכשיו יהיה פתחון פה לבריות. אמר לו הקדוש ברוך הוא: אין זה כשאר בריות, ויכול הוא להעביר אותך מן העולם, ואינך יודע פחו. אמר לו: רבוננו של עולם, תן לי רשות וארד אליו. אמר לו רד. מיד רד. פנין שראה אותו אליהו, הכריחו תחת רגליו, ובקש להעבירו מן העולם, ולא נתן לו הקדוש ברוך הוא רשות. מיד כפף אותו תחתיו, ועלה לשמים, שכתוב ויעל אליהו בסערה השמים. עכ"ל.

ובכל זאת מה החילוק בין משה רבינו ע"ה לבין אליהו הנביא זכור לטוב? עי' ב'תפארת שלמה' (רמזי פורים) שכתב: "...כי החילוק בין משה לאליהו הנביא שעלה גם כן בסערה השמים אך לא בגופו ממש כי הגוף נשאר בעולם הזה בבחינת לבוש בכל פעם שנתגלה בעולם הזה אך משה רבינו זכה לעלות השמים בגופו ממש מחמת שלא פגם כלל בעץ הדעת". עכ"ל.

וכבר קדמו מרן ה'בית יוסף' וכתב בספרו 'מגיד מישרים' פרשת⁴³ פנחס וזל"ק (עם תרגום משולב באותיות קטנות): "...ומרע"ה אע"ג דמית שמת הא אתעלה בעלויא הרי התעלה בעלוי דלא זכה ליה בר נש לעלמין שאף אדם לא זכה בו דקב"ה קבר יתיה קבר אותו והוא רזא עילאה וקבורה זו היא סוד עליון דנתעלה גופיה ואזדכך שנתעלה גופו ונזדכך לאתדבקא בטפירן להתדבק בספירות אבל אליהו אתדבק גופיה דבק גופו במטטרו"ן דאיהו שהוא עבד, וא"כ פוק חזי צא וראה מה בין דרגא מדרגתו של דמרע"ה לדרגא למדרגתו של דאליהו ובכך ואתה שלום". עכ"ל.

⁴³ והנפלא הוא שנתגלו הדברים בכ"ג תמוז, כתאריך של כתיבת קונטרס זה!

לפני המלך

ללל

ענף ב: תיק"ו!

ידוע כי כשחז"ל הגיעו בסיום סוגיא לתיק"ו הם נעצרו שם והמשיכו לסוגיא הבאה, אם כן מה תהיה ההלכה? כתבו רז"ל שאם המחלוקת היא בדאורייתא אזי הכלל אומר: 'ספק דאורייתא – לחומרא' ומחמירים! אך אם הסוגיא בדרבנן, אזי הכלל הוא: 'ספק דרבנן – לקולא'.

וגם בעניין הזה דיברו רבותינו מדוע תיק"ו הוא ראשי תיבות להגעתו של אליהו הנביא לומר את ההלכה ולפשוט את הספקות במהרה בימינו בגאולה, ואמרו: תיק"ו ר"ת: תשבי יתרץ קושיות ובעיות (ויש גירסא: ואבעיות, וי"ג: 'והיות') ולא אמרו שיבוא משה רבינו לתרץ, הרי כל התורה כולה נקראת על שמו של מרע"ה דכתיב: "זכרו תורת משה עבדי"?

ונביא שני תירוצים שמצאנו לרבותינו הקדושים בעניין, תירוץ ראשון של ⁴⁴המב"ט ע"ה שכתב שאחרי שנפטר הצדיק לבית עולמו הוא נמצא בגן עדן התחתון או העליון ושם הוא מופקע לגמרי מענייני העולם הזה ולא יודע מה קורה בעולם הזה הגשמי, וממילא מרע"ה נמצא במקום כ"כ גבוה שאינו מודע לקורה בעוה"ז הגשמי. אבל אליהו הנביא זכור לטוב עדיין נמצא ומשמש לפני המקום את צרכי בני ישראל, ולכן דווקא הוא יתרץ קושיות ובעיות. ולמה? מפני שכל דור יש לו את החידושים שלו, ואת רזי התורה

⁴⁴ המב"ט הוא הגאון החסיד רבינו משה בר יוסף מטראני ע"ה שהיה ממשפחת מגורשי ספרד שגלו לסלונקי שבין ובהיותו כבן שמונה עשרה עלה לעיר הקודש צפת ולמד תורה אצל רבינו הגדול מהר"י בירב ע"ה. בהיותו כבן עשרים וחמש נתמנה לחבר בית הדין של מהר"י בי רב ונסמך על ידו להוראה יחד עם מרן רבי יוסף קארו ע"ה. חמישים וארבע שנים ישב המב"ט כדיין בבית הדין ועסק בהרבצת התורה ובכתיבת תשובות לשאלות שהופנו אליו מכל רחבי העולם. לאחר פטירת רבינו יוסף קארו ע"ה הוא שימש כאב"ד חמש שנים. נפטר כבן שמונים ביו"ט האחרון של פסח בשנת ה'ש"מ ונטמן בבית החיים העתיק בצפת. למב"ט היו שני בנים: רבי שלמה שהיה רב במצרים, ורבי יוסף שהיה מגדולי חכמי צפת וכתב את תולדות אביו המב"ט בהקדמת ספרו 'צפנת פענח' זיע"א.

הראויים להתגלות לו – כפי צרכי הדור והנהגתו! וממילא רק מי שנמצא ויודע מה הצורך של הדור – נותן את התרופה לדור בגילוי⁴⁵ החידושים! בסגנון דומה כמתנבא מדיליה כתב⁴⁶ סנגורם של ישראל בספרו 'קדושת לוי' גם כן תירוץ לקושיא זו, בהקדים המעשה הנורא המובא⁴⁷ ב'סדר הדורות'

⁴⁵ וכך כתב המבי"ט: "...ולמה לא נאמר זה על משה רבינו ועל שאר הנביאים? ואומר כי שאר הנביאים והשופטים והחכמים אשר היו בדורות העוברים וגם האבות והשופטים וממשה רבנו ע"ה עד ימי התחיה כשיחיו, לא ידעו מעניני העוה"ז ממה שקרה אחרי מותם, כי היו בגן עדן התחתון והעליון מובדלים מעניני העוה"ז הגשמי. אבל אליהו זכור לטוב אשר חיה מימות משה רבנו עד ימי יהורם, ידע מה שהיה בימיו. ואחר הסתלקותו בגוף ונפש נזדכך גופו כאחד מן הגרמים השמימיים או יותר, והכינו האל יתברך להמצא בעת צרת ישראל להצילם על ידו, ובזכותו בכל הדורות אשר הם צריכים לו. ומתגלה ג"כ לחכמי ישראל לגלות להם סודות התורה כפי הבנת כל דור ודור. כי בזה הוא משיג בכל דור ודור לדעת כל עניני העולם השפל לברר וללבן כל הדברים שנסתפקו בהם חכמי הדורות ושאר הדברים הנסתרים ממנו, ובוזה תגמר למוד התורה בביורו על ידו, בלי שום ספק כי אפילו משה רבינו שנתנה התורה על ידו אינו יכול לברר ספקות התורה – אף כי הם ברורות אצלו, לסיבת שנפרדה נשמתו מגופו, ועתה החייהו האל יתברך, ובדיבורו יהיה כמדבר מן השמים והכתוב אמר: "לא בשמים היא". עכת"ד.

⁴⁶ זהו הכינוי שנדבק לגאון החסיד רבינו יצחק לוי מברדיטשוב ע"ה, נולד בשנת ה'ת"ק לאביו רבי מאיר שהיה אב"ד מקודש בקהילת זמושץ. למד בהתמדה גדולה עד שקיבל את הכינוי: 'העילוי מירופלב' נישא לפרל בת הרב ישראל פרץ מלברטוב מי שהאירכה ימים יותר ממאה שנה! אחר חתונתם נסע למזוריטש ללמוד תורה אצל המגיד רבי דב בער, כיהן כרב בכמה קהילות קדושות והיה עצום בנגלה ובנסתר, ועמד בראשות ישיבה. היה מליץ יושר וזכות על כלל ישראל כל ימי חייו, ואומרים בשם הצדיקים שעם פטירתו נפתח היכל של סנגוריא בשמים, שהוא עומד בראשו. נפטר כבן ששים ותשע בכ"ה בתשרי בברדיטשוב ושם נטמן. לסגולה לכל עניין נהוג להזכיר את שמו: "יצחק לוי בר שרה סוסיא". דברי תורתו קובצו בספר 'קדושת לוי'. זיע"א.

⁴⁷ ספר מופלא מלא וגדוש בכל קורות עמנו עם סדר מרתק של תנאים ואמוראים, ראשונים ואחרונים עד דורו של המחבר, הלא הוא הגאון העצום רבינו יחיאל בן שלמה היילפרין זצוק"ל שכיהן ראש ישיבה ורב העיר מינסק. היה מצאצאי

בעניין מחלוקת קשר של תפילין האם צריך לקשרו בכל יום או לא? ועיי"ש דברים מופלאים לא ניתנים כמעט⁴⁸ להיכתב המלמדים על גדלות רבותינו

המהרש"ל ובידו ספר יחוסין עד לרש"י ועוד אחורה בקודש עד לרבי יוחנן הסנדלר רבן גמליאל ועד לדוד המלך ע"ה. בצוואתו כתב שבנו הרב משה ישב על כסאו כאב"ד, ויש בזה מעשיה מופלאה על התגלותו לאחר פטירתו במקום שהיה יושב ומצווה שבנו יהיה רב במקומו.

⁴⁸ ולחיבת הקודש אכתוב את המעשה הנורא המובא שם למען נלמד את גדלות עוסקי התורה הקדושה, ואת גדלות רבותינו ראשונים כמלאכים! בערך רבינו יעקב תם כותב הגאון הרב הלפרין בעל 'סדר הדורות': "... וראיתי במ' הג"מ עזריאל טרביטו ספר גדול קשור בו סודות ועניני קבלה, ובתוכם היה כתוב זה המעשה: זו לשון העתקה זו באה מפרישי, ממדרש הר"ר שמואל ב"ר אליהו מאיברא: "ידעו כל הקהלות כי יום ד ט"ב היה הנביא אמת דורש בעלית הר"ר מנחם הורדייאסי אשרי יולדתו, והרבנים יושבים לפניו: הר"ר יעקב מפרואנסי והר"ר יצחק מגשר מורמייר, ור' מנחם, והר"ר אברהם ב"ר שמואל, והר"ר אהרן ב"ר יצחק, והר"ר מ' מקושביאה ורבנים אחרים. ודורש להם שירת הים ולבסוף דרשתו שאל הר"ר יעקב הנ"ל: אל הנביא (עשה"ק דנ"ד ע"א שכתב אולי זה הנביא הוא רבינו שמואל שחבר ספר חסידים אביו של ר' יהודה חסיד שנקרא נביא) וא"ל: "אדוני תשאל אל מהר"ר אליהו מפריש, ואל רבינו תם: האיך קושרין קשר של תפילין, אם צריך לקשרו בכל יום? או די בהדוק? או אם צריך הדוק וקשירה?". (עי' תוספות מנחות דף ל"ה סע"ב ענין זה שמחולקים ר"ת ורבינו אליהו ובתוס' חולין ט א) והנביא קרב מיד לפניהם את מטטרון, וכך א"ל: מט"ט מט"ט רד בכאן לפנינו!". והשיב לו מט"ט: "מה תרצה? לא ארד! כי משה לפניך, ויראתי לילך! אבל שאל מה שתרצה ואשיב לך".

והנביא כעס, וא"ל פעם שנית: "רד ותביא עמך הר"ר אליהו מפרישי ורבינו תם". א"ל: ר' אליהו אינו יכול לירד כי הוא מקריב קרבנו לפני הקב"ה! א"ל הנביא: מכל מקום ירד, כי אנו צריכין לתלמודו! א"ל מט"ט: אם ירד שכינה תרד עמו... אמרו כל הרבנים: אינו מן הראוי להטריח השכינה! השיב ר' יעקב: תשאל את מרע"ה שהוא בכאן, וכן עשה הנביא – ושאל ממנו: האיך קושרין קשר של תפילין? א"ל: משה רע"ה אין אתם קושרין כדת, כי הקשירה לא בשל יד היא – אלא בשל ראש וצריך לקשור בכל יום!". וירד ר"ת כארי ואמר: "משה, טעית! כי הקשר א"צ בכל יום אלא הידוק, ולא בשל ראש היא – אלא בשל יד! דכתיב: "וקשרתם לאות על ירך" ענה משה ברוב ענותנותו: אני אומר למצוה צריך קשירה בכל יום, אבל לא לעכב! השיב ר"ת: "וכי איזה מצוה היא לא לעכב? אלא למצוה?". השיב משה:

ראשונים כמלאכים ועל ענוותנותו העצומה ששל משה רבינו ע"ה, ועל נצחיות התורה הקדושה המסורה לכל חכמי דור ודור. ושם, מבואר שר"ת אמר למשה רבינו שההלכה כמו חכמי הדור, יעו"ש. ועל זה כתב רבינו יצחק

הואיל ואמרת כך, דע לך שטעית! כי חובה היא לקשרו בכל יום, והקשירה צריך להיות בשל ראש בדל"ת, וראיה אביא לך מתורת שנתתי לך, ומן הפסוק שהבאת "וקשרתם לאות על ירך" הרי שסמך אות אצל: "וקשרתם" לומר לך שצריך אתה לקשור אותם שהם לאות – והיינו של ראש! א"ל ר"ת: "והא כתיב אחריו: "והיו לטוטפות בין עיניך" – שהם של ראש, מכלל שאינו מדבר למעלה בשל ראש?". א"ל משרע"ה: "אפרש לך מדרש הפסוק: "וקשרתם לאות" אותם של ראש שהם לאות צריכין קשירה והא דסמך "על ירך" אחריו – לומר: מתי "וקשרתם"? בזמן שהוא "על ירך"! והדר כתיב: "והיו לטוטפות בין עיניך" – לגזירה שזה מקימה. ועוד, לדברך שאתה אומר שהקשירה בשל יד ביו"ד – לא צייתי לעולם ולא למדתי, אכן חכמים תקנו אותה בסברתם להשלים שם שד"י, ובשביל כך לא רצו לעשותה בראש – שלא יטעו לומר שצייתים כך, מאחר שאינה מצורפת עם ש' ו-ד'. ואח"כ בא רבינו אליהו מפרישי לסייע למרע"ה והיו מסדרים בהלכות זה לזה, ומביאין ראיות. ור"ת היה משיב! והרב ר' יעקב מפורייאנסי אמר אל הנביא שישאל על מי לסמוך? השיב מרע"ה לא מצאנו בכל התורה שיצטרך לעשות יו"ד, ואם יעשה – כדאי הוא ר"ת לסמוך עליו בשעת הדחק! אכן, מצוה מן המובחר לקשור כל הקשר בראש.

ולמחר שאל מהר"ר שמואל הנביא בראש למרע"ה היו"ד משדי מפני מה לא נכתבה עם השי"ן? השיב מרע"ה: "לא ראיתי הקב"ה כ"א מאחוריו וראיתי שי"ן ודל"ת שבראשו, של הקב"ה והיו"ד שבורוע לא ראיתי". ע"כ.

וקבלתי מתלמידי הגאון ר' ליאון דמוריאל ומשלשת זקני הדור, ואמרו שקבלה אצלם מוקניהם שכך היה המעשה: שבהיות ר"ת ורבינו אפרים הגדול ב"ר יצחק ברנגשפורק (צרפתי, אשר נפטר אח"כ שנת תתקל"ה) מלמדים בישיבה יחד, והיו מפלפלים על קשר התפילין: כי רבינו אפרים אמר: שחייב לקשרם בכל יום! שנאמר: "וקשרתם לאות על ירך" ור"ת: אמר שלא יש חוב לעשותו בכל יום, וכן פלפלו הרבה, עד שחרה אפו של ר"ת! ויעמוד על רגליו ויקרא בקול גדול, ויאמר: "מרע"ה רד!". וכן צעק ג"פ, עד שירד מרע"ה בישיבה, ויאמר לו ר"ת: "אני אומר שאין לקשור קשר של תפילין בכל יום, ושלא צייתת זה בתורה שקבלת מהקב"ה. והודה מרע"ה לדבריו וילך לו". ע"כ. (ובמרדכי בה' קטנות רומז דבר זה שה"ק דנ"ב). עכ"ל. והדברים מפעמיים...

לוי מבדיטשוב שחכמי הדור הם הנצרכים לידיעת ההנהגה בכל דור ודור ולכן אליהו הנביא נגלה אליהם ומגלה להם את הנצרך לאותו הדור. וכתב⁴⁹ ה'קדושת לוי' שכל דור צריך את ההנהגה שלו, ורק מי שחי באותו דור יודע מהי ההנהגה הנכונה לדור! ואף שהיה מקום שמרע"ה שהוא נותן התורה יפשוט לנו את הספקות, מכל מקום כיון שאליהו הנביא חי וקיים ולא טעם טעמה של מיתה ונמצא תמיד בעולם הזה – הוא זה שיפשוט את הספקות מפני שהוא יודע מהי המידה הנכונה לדור! ומעתה מובנים דברי ר"ת למרע"ה שכבר ניתנה לנו התורה הקדושה ואנחנו חיים כאן עדיין ויודעים איזו מידה נצרכת לכל⁵⁰ דור!

⁴⁹ בליקוטים שבסוף הספר, ד"ה: תיקו!

⁵⁰ וזה לשון קדשו: "תיקו הראשי תיבות: תשבי יתרץ קושיות ואבעיות ובהשקפה ראשונה יש לדקדק הא זה יהיה הכל אחר ביאת הגואל ב"ב אמן, ולמה יתרץ אליהו הקושיות והאבעיות? הא יעמוד משה רבינו שנתן לנו התורה והמצוה! ולמה לא יתרץ הוא הקושיות והאבעיות? ונראה, דהנה כתוב בס' הדורות בהפלוגתא דרש"י ור"ת עם התפילין דרש"י ז"ל היה משה רבינו בסייעתו, והר"ת לא השיגח על זה. ואמר לו שכבר נתן לנו התורה, ובידינו להורות כפי הוראת שכלנו בהתורה הקדושה! ונראה להבין זאת...

ונבאר זאת בקיצור: דהיינו גבי פלוגתא דב"ש וב"ה אמרינן: "אלו ואלו דברי אלהים חיים" כדאיתא בעירובין יג ע"ב, דהנה יש בחינה שאדם לומד הפשט בהתורה הקדושה כפי הבחינה שלו, אם הוא מעולם החסד – אז הכל טהור, ומותר וכשר כפי הוראת שכלו בהתורה הקדושה. וכן להיפך: כשהוא ממדת הגבורה – אז הוא להיפך. והנה ב"ה מידתם היה מדת החסד, ולכך ב"ה לקולא! וב"ש, שהיו ממדת הגבורה – לכך ב"ש לחומרא! אבל באמת, כל אחד לפי מדרגתו "דברי אלהים חיים" וזהו: "אלו ואלו דברי אלהים חיים" והנה חכמינו ז"ל שהיו אחר הדורות (של) ב"ש וב"ה, וראו שהעולם צריך להתנהג בחסד, וקבעו הלכה כב"ה בכל מקום לקולא כב"ה! והנה, מי יכול להבחין זאת? באיזה מדה צריך זה העולם להתנהג? שתיפסק ההלכה כמותו? רק מי שהוא בחיים! והוא בזה העולם, הוא יודע באיזה מדה צריך זה העולם להתנהג! אבל, מי שאינו חי – אינו יודע כלל באיזה מדה צריכה לזה העולם להתנהג בה.

והדברים מבהילים כל לב ומשמחים מאוד! איזו מעלה יש לנו בתור בניו של מקום שנתן לנו את התורה הקדושה ללכת בה, ולהנהיג את הדור ללא כל השפעה מהעליונים או מהתחתונים עצומים ככל שיהיו! ועוד אחרת ששם לנו שומר נאמן עצום ורב הלא הוא אליהו הנביא זכור לטוב שמתגלה להתוות דרך של אמת לחכמי ישראל כפי הצורך של הדור!

ומזה נבין כמה עוצמה אדירה יש במה שהראה הקב"ה לאדם הראשון 'דור דור וחכמיו, דור דור ודורשיו... כדאיתא ⁵¹ במדרש: "אמר רבי יהודה בר סימון עד שאדם הראשון מטל גלם לפני מי שאמר והיה העולם, הראה לו דור דור ודורשיו, דור דור וחקמיו, דור דור וסופריו, דור דור ומנהיגיו, שאמר: גלמי ראו עיניך, גלם שראו עיניך כבר הם פתובים על ספרו של אדם הראשון, הוי זה ספר תולדות אדם". עכ"ל.

ועי' ב'דעת זקנים' ⁵² שביאר: "...אעפ"י שלא נבראו אותן הדורות, מ"מ נשמתם ומזלם הראה לו". עכ"ל.

אלא שמצאנו במדרש ⁵³ נוסף, שכתב שהקב"ה הראה לו גם כן את הגזלנים והפושעים, ולשם מה צריך להראות לו את זה? הרי לא היה לצרה בשעתה? לשם מה לצער אותו? אלא שאם ישאל אדם הראשון על דורות האחרונים שחכמתם או מעשיהם אינם ראויים כל כך כפי מדרגת הדורות הקודמים להיות מנהיגי העם? יאמר לו הקב"ה: ראה את רמת הדור! ראה איזה פשעים יש, והם חייבים מהיג שיבין אותם! שידע מה היצר ששורר בעולם באותה שעה, ולפיכך מדרגת המנהיג כפי הדור! וכך לשון המדרש שם:

"אמר רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי, מלמד שהראהו הקדוש ברוך הוא למשה דור דור ושופטיו, דור דור ומלקיו, דור דור וחקמיו, דור דור ומנהיגיו,

והנה אליהו הוא חי וקיים, ולא טעם טעם מיתה, והוא תמיד בזה העולם. ולכך הוא יפשוט הקושיות ואבעיות כי הוא יודע באיזה מידה צריך העולם להתנהגו ובוזה יובן מה שאמר ר"ת למשרע"ה שכבר נתן לנו התורה ובידינו להורות". עכ"ל.

⁵¹ בראשית רבה פכ"ד אות ב.

⁵² בראשית פ"א פי"ב.

⁵³ ויקרא רבה פרשה כו אות ז.

דֹר דֹר וּמִשְׁנֵיו, דֹר דֹר וְשׁוֹטְרָיו, דֹר דֹר וּפְרָנְסֵיו, דֹר דֹר וְחֹמְסֵיו, דֹר דֹר וְגַלְגָּלָיו, דֹר דֹר וּנְבִיאָיו...". עכ"ל.

ומכאן נתחזק באמונת אומן בה' יתברך שהנהגתו אמת בכל הדורות וכפי שאחז"ל במסכת⁵⁴ "ראש השנה: "משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו שקל הכתוב שלשה קלי עולם כשלשה חמורי עולם לומר לך ירובעל בדורו כמשה בדורו בן בדורו כאהרן בדורו יפתח בדורו כשמואל בדורו ללמדך שאפילו קל שבקלין ונתמנה פרנס על הצבור הרי הוא כאביר שבאבירים ואומר: ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם וכי תעלה על דעתך שאדם הולך אצל הדיין שלא היה בימיו הא אין לך לילך אלא אצל שופט שבימיו ואומר: אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה". עכ"ל. ופרש"י: "אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה. כי לא מחכמה שאלת על זה לפי שהדורות היו טובים וצדיקים מן אחרונים לפיכך היו הימים הראשונים טובים מאלה שאי אפשר שיהו אחרונים כראשונים". עכ"ל.

ועי' ב'תוספות' שכתבו [ד"ה: שהימים]: "שהימים הראשונים היו טובים מאלה. ולכך יש לשמוע לראשונים יותר מן האחרונים, אל תאמר כך! דאין לך אלא שופט שהיה בימיו". עכ"ל.

ונלע"ד בס"ד שהחוט המקשר והמעביר את המסר לחכמי הדור כיצד לנהוג עם בניו של מקום הוא אליהו הנביא זכור לטוב! שהוא יודע אלו נשמות ירדו ומהי ההנהגה עימם בדור הזה, על אף שהיא מנוגדת לכל ההנהגה שהיתה בדור שקדם! והוא נפלא למשל בדורנו, שגדולי ה'משגיחים' בשיבות הקדושות היו מותאמים מאוד לדור שלהם (הוא הדור הקודם לשלנו ישמרם ה') וכשראו שאין כח בדור לקבל את ההנהגה הקפדנית, מיד שינו טעמם והודיעו לראשי הישיבות – גדולי ישראל, שהם לא מתאימים כבר לדור

⁵⁴ דף כה ע"ב.

⁵⁵הזה! וירדו מתפקידם הנכבד להיות אחד מלומדי הישיבה עד לפטירתם (דבר שהוא היפך הטבע כנודע) ומינו במקומם משגיח צעיר, שיכול להבין את 'פינוק הדור' וטענותיו... וכבר כתב המשגיח הנפלא הגה"ח הרב וולבה זצ"ל שהדור השתנה ובמקום קפדנות ו'חושך שבטו' יש לנהוג על פי פסוק ⁵⁶אחר: "וְאָרְעָה אֶת צֶאֱן הַהֲרֵגָה לְכֵן עָנִי הַצֶּאֱן וְאָקַח לִי שְׁנֵי מְקִלוֹת לְאַחַד קָרָאתִי נֵעַם וְלְאַחַד קָרָאתִי חֲבָלִים וְאָרְעָה אֶת הַצֶּאֱן" משמע אומר הרב שישנו גם מקל של חינוך הנקרא: 'נעם'! ולדור הזה הגענו, וכך חובה לנהוג מול כל תלמיד וכל בן – באהבה עצומה, באהבה רבה ובאהבת עולם! וכמה עוצמה יש בהנהגה הזו, לשנות את מה שקיבלנו מרבותינו לפי מה שרואים שהדור זקוק, ובודאי שאינם משנים על פי טעויות הדור, אלא שכך קיבלו בלחישה פה אל פה מאליהו זכור לטוב! וכך גם הגה"ח רבינו אליהו אליעזר דסלר ע"ה שהבין שהדור שינה טעמו, ולכן הוא כותב מאמרים משובכים

⁵⁵ ומי לנו עצום ורב כהגה"ח הרב גדליה אייזמן משגיח רוחני בישיבה המעטירה 'קול תורה' שלדאבוק לב נסתלק מהאי עלמא בג' תשרי תשע"ב ועדיין זכרו בלב הלומדים ואפילו הצעירים. אלא שבעוד שהמבוגרים זוכרים אותו כ'משגיח רוחני' הצעירים זוכרים אותו ישוב בשיפולי בית המדרש (אחרי שנכנס בבחינת: 'שייף עייל' במהירות כדי לא להטריח את הלומדים הצעירים...) ולומד בשקט בינו לבין קונו ומייעץ לכל תלמיד באשר הוא ובאשר ללבטיו. והוא משרידי דור דעה מגדולי תלמידי רבי ברוך בער מקמיניץ ורבינו יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל ועוד. והוא זה שפנה לאחר שנות תפקידו כ'משגיח רוחני' לראש הישיבה שהוא פורש לאלתר מתפקידו! לשאלתם: מדוע? הוא השיב שהוא חש שלפעמים כשהוא מעיר ומאיר על הנהגה שלילית של תלמיד, מתגנבת לו עצבנות הנובעת מזקנותו, על כן אינו יכול להמשיך בתפקידו. ברם לנוכח ההפצרות הרבות מצד הישיבה מנהליה ורבניה הוא ניאות להמשיך ולמש 'יועץ חינוכי' לתלמידי הישיבה, והקדיש שעות רבות מידי יום ביומו לשיחות אישיות עם הלומדים שבאו למקומו בשולי בית המדרש. יודעי דבר סיפרו שהוא ידע היטב כי הנהגתו הקפדנית שהעמידה גדולי תורה בישראל כבר אינה מתאימה לדור, ולכן פרש מתפקידו! אלו גדולי ישראל ואלו מנהיגיה לדורותיהם! לא מאשימים את החניך, התלמיד או הבן אלא עושים בדיקה בנפשם אולי שינה הקב"ה את הדור! נפטר כבן מאה ואחת ונטמן בהר המנוחות זיע"א.

⁵⁶ זכריה פי"א פ"ז.

לפני המלך

המיישבים כל לב לעבודתו יתברך כפי מה שקיבל בלחישה, שהרי בצעירותו כבר זכה לגילוי אליהו כפי שגילה עליו אחד מגדולי רבותינו הקדושים, כשבאו רבי אליהו דסלר וחבריו לקבל ברכה, את כולם הוא בירך חוץ מהרב דסלר שעליו הוא טען: "מי שזכה לגילוי אליהו, אינו צריך לברכתני! אלא שיברכני הוא...". ולכן הספר שהוא חיבר נקרא בשם: "מכתב מאליהו" על שם⁵⁷ הפסוק: "וַיָּבֹא אֵלָיו מִכְתָּב מֵאֱלֹהֵי הַנְּבִיא לְאַמֵּר כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי דָוִד אַבִּיךָ תַחַת אֲשֶׁר לֹא-הִלַּכְתָּ בְּדַרְכֵי יְהוֹשֻפֵט אַבִּיךָ וּבְדַרְכֵי אֲסָא מֶלֶךְ-יְהוּדָה". ובו רמז על המתנה הגדולה שקיבל, כנלע"ד.

⁵⁷ דברי הימים-ב פכ"א פי"ב

ענף ג: ההקבלה בין מרע"ה לאליהו הנביא!

כבר הבאנו לעיל הקבלה בין מרע"ה לאליהו הנביא ז"ל, ולקמן נביא עוד כמה דברים שצינינו חז"ל כקוים מקבילים בין אדון כל הנביאים לבין אליהו הנביא זכור לטוב:

- א. על משה רבינו נאמר שהקב"ה ידע את מעלת נשמתו לפני שבאה לעולם בבחינת: "בטרם אצרך בבטן ידעתך ובטרם תצא מרחם הקדשתיך" וכן אליהו הנביא היה לפני המקום יתברך לפני שבא לעולם הזה, בין אם היה מלאך לפניו בבחינת: "פנחס הוא אליהו" (ולא אמרינן: 'אליהו הוא פנחס' שהרי פנחס היה בדורו של מרע"ה, ואליהו מתושבי הגלעד היה בזמן הנביאים האחרונים, והיה צריך לומר: 'אליהו' – מתושבי גלעד, 'הוא פנחס' שהיה בדורו של מרע"ה. אלא ש'פנחס הוא אליהו' שהיה בשמים לפני ה' ונזכר בכתובים בסתרי תורה כמבואר לעיל, לפני שבא לעולם!).
- ב. משה רבינו קרע את ים סוף – אליהו הנביא קרע את הירדן.
- ג. משה רבינו שהה ארבעים יום וארבעים לילה ללא אכילה ושתייה, ואליהו הנביא הלך בכח האכילה ההיא ארבעים יום⁵⁸ וארבעים לילה ללא אכילה ושתייה!

⁵⁸ אגב, המספר ארבעים חוזר כמה וכמה פעמים בדברי ה' בתנ"ך ובכלל ברו"ל ויש בו הרבה ללמדנו על 'קומה שלימה' של יצירה כמו ששנינו: "ארבעים יום ליצירת הולד" ולדוגמא נמנה כמה מקומות שנמנו הארבעים: א. משך זמן ירידת המבול: "כי לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על הארץ ארבעים יום וארבעים לילה". ב. שנות יצחק בעת נישואיו: "ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה". ג. משך זמן חנטת גופו הטהור של יעקב אבינו: "וימלאו לו ארבעים יום כי בן ימלאו ימי החנוטים". ד. זמן עליית מרע"ה למרום בכל ג' הפעמים: "ארבעים יום וארבעים לילה". ה. משך זמן שילוח המרגלים ארבעים יום על אף שהיה נגד הטבע כי מהלך ארץ ישראל כולה יותר זמן ועיי"ש ברש"י ד"ה: "מקץ ארבעים יום". ו. ארבעים שנות שקט בימי עתניאל בן קנז: "ותשקוט הארץ ארבעים שנה וימת עתניאל בן קנז". ז. וכן בימי דבורה הנביאה: "ותשקוט הארץ ארבעים שנה".

ד. משה רבינו מליץ יושר על בניו של מקום ומצליח, כך גם אליהו הנביא מליץ יושר ומצליח. אגב, בשעה שמרע"ה אומר: "שמעו נא המורים" (ולא משנה לנו הקטנים מה היה בדבריו לפי מעלתו מול הקב"ה למצוא איזה עניין) מיד הוא נטרד מהנהגתו. וכך גם אליהו הנביא, בשעה שאמר: "כי עזבו בניך ברייתך" הוא נטרד מהנהגת ישראל ונתבקש למשוך את אלישע בן שפט לנביא תחתיו.

ה. משה רבינו נתעלה לשמים ונזדרכך עד שכתוב: "ויקבור אותו" שהוא קבר את עצמו! או 'לכל הפחות' הקב"ה קבר אותו! ונתעלם מקום קבורתו כמו שכתוב: "ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה" כך גם אליהו הנביא עלה לשמים בסערה ורכב אש וסוסי אש ונתעלם מקום 'קבורתו' או הסתלקותו...

ח. וכן בימי גדעון: "ותשקוט הארץ ארבעים שנה בימי גדעון". שליטת הפלשתים בימי השופטים ארבעים שנה (שופטים יג, א) ט. עלי הכהן שופט את ישראל ארבעים שנה (שמו"א פ"ד פ"ח). י. גלית מתגרה בישראל ארבעים יום השכם והערב. וכן הלאה בתנ"ך כולו. וה"ה גם בתושב"ע, ונמנה קצתם: ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול מכרות ואומרת בת פלוני לפלוני בית פלוני שדה פלוני לפלוני (סוטה ב). ארבעים יום לאחר העיבור נקבע מין הולד (ברכות ט. וכן; פסחים ט.). ארבעים לדריכת היין, יוצא מכלל 'יין מגתו' וכשר לנסכים (ברכות כז.). ארבעים שנה שימש שמעון הצדיק בכהונה גדולה (יומא ט.). ועי' שם בדף טל ע"ב על כמה ניסים שנעשו ארבעים שנה קודם חורבן הבית. ועי' בע"ז ד"ח ע"ב שארבעים שנה קודם החורבן גלתה סנהדרין ממקומה. ועי' ב'ספרי' שמרע"ה היה במצרים ארבעים שנה, ובמדין ארבעים שנה, ופרנס את ישראל ארבעים שנה. ועי' שם שגם הלל הזקן עלה מבבל בן ארבעים שנה, ושימש חכמים ארבעים שנה, ופירנס את ישראל ארבעים שנה. וכן אמרו על ריב"ז שעסק בפרקמטיא מ' שנה ולמד מ' ולימד את ישראל מ' שנה. וכן אמרו על רבי עקיבא בן יוסף שענייניו במ' היו. ובמשנה ב'אבות': "בן ארבעים לבינה". יעויין עוד בחז"ל. ודע שגם במידות ושיעורים מצאנו את המספר ארבעים, ולדוגמא: מ' סאה מקווה. נמ' לחמים באים עם קרבן תודה. ארבעים יכנו לא יוסיף. מ' אדני כסף לצלע המשכן הצפונית וכן לדרומית. שיעור תרומה בעין יפה – א' מארבעים. פתח האולם במקדש היה בגובה ארבעים אמה. חכמי הגמרא היו חוזרים ארבעים פעם וכן הלאה. ועל זה אמרו ש'אין אדם עומד על סוף דעתו של רבו וחכמת משנתו עד ארבעים שנה". ודר"ק.

1. משה רבינו לא נפטר עד שמשאיר תלמיד⁵⁹ כמותו שיעמיד את השמש בגבעון ואת הירח בעמק איילון, כמו שמרע"ה מעמיד את החמה במלחמת עמלק! וראה שהוא הגון להנהיג את ישראל כי ה' יתברך בחר בו!.

כך גם אליהו הנביא משאיר נביא תחתיו שעושה מופקים נוראים בישראל ומקדש שם שמים בישראל, ונופלת אימתו על הגויים והוא עצמו נבחר בשמו על ידי הקב"ה להנהיג את ישראל!

2. נאמר על⁶⁰ אליהו: "וילת פניו באדרתו" גימ' תרי"ג כמנין משה רבינו מרומז עפ"י המכילתא דמרע"ה רבו של אליהו! והתקשר ברבו ובנשמתו! שהסתיר פניו בסנה!

עוד יש לומר עפ"י האריז"ל ש"משה רבינו כללות נשמת ישראל - מצד החסדים, ואליהו כללות נשמת ישראל - מצד הגבורות. וכיון לכלול הגבורות בחסדים נשמתו נשמת משה (באור חיים דף קי"ט).

⁵⁹ על אלישע מפורש בפסוקים כל הניסים שעשה, ובאמת זכה ל'פי שנים' מאליהו מכח מה שנתקדש שם שמים בעולם על ידו. אך היכן מצאנו ביהושע שכך נתקדש שם שמים כמו רבו - מרע"ה? התשובה ב'מדרש הנחומא' (פרשת תצוה אות ט) וז"ל המדרש: "דְּבַר אַחַר: כְּבוֹד חֲכָמִים יִנְחֵלוּ, זֶה יְהוֹשֻׁעַ, שִׁירָשׁ כְּבוֹד מִמֶּשֶׁה רַבְּנֵנוּ, שְׁאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם מֹשֶׁה אֵדִיָּה עִמָּךְ (יהושע א, ה). לְמֹשֶׁה אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: שֶׁל נְעֻלְיָךְ מֵעַל רַגְלֶיךָ (שמות ג, ה). וְלִיהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמֶר שֶׁר צָבָא ה' אֶל יְהוֹשֻׁעַ שֶׁל נְעֻלְיָךְ מֵעַל רַגְלֶיךָ (יהושע ה, טו). מֹשֶׁה פָּתוּב בּוֹ: אִזּוֹ יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל (שמות טו, א). וְיְהוֹשֻׁעַ, אִזּוֹ יְדַבֵּר יְהוֹשֻׁעַ לֵה' בְּיוֹם תַּת ה' (יהושע י, יב). מֹשֶׁה הוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם, וְיְהוֹשֻׁעַ הִכְנִיסָם לְאֶרֶץ. מֹשֶׁה הִרְג לְסִיחוֹן וְעוֹג, וְיְהוֹשֻׁעַ שְׁלֹשִׁים וְאַחַד מְלָכִים. מֹשֶׁה הָעֵמִיד גִּלְגָּל חֲמָה בְּמִלְחַמַת עִמְלָק, שְׁנֵאמַר: וְהָיָה כְּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה (שמות יז, יא). וְאִין יָרִים אֶלְיָא לְשׁוֹן שְׁהָעֵמִיד גִּלְגָּל חֲמָה, שְׁנֵאמַר: נָתַן תְּהוֹם קוּלוֹ רוּם יְדִיהוּ נִשְׂאָ (דבוקק ג, י). וְיְהוֹשֻׁעַ כֵּן, שְׁנֵאמַר: שְׁמֵשׁ בְּגִבְעוֹן דּוּם וְרִחַ בְּעֵמֶק אֵילוֹן (יהושע י, יב). מֹשֶׁה בָּנָה מִזְבֵּחַ, שְׁנֵאמַר: וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ (שמות יז, טו). וְיְהוֹשֻׁעַ כֵּן: שְׁנֵאמַר (יהושע ח, ל) אִזּוֹ יִבְנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבֵּחַ, מֹשֶׁה כָּתַב אֶת הַתּוֹרָה שְׁנֵאמַר: וַיִּכְתַּב מֹשֶׁה אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת (דברים לא, ט). וְיְהוֹשֻׁעַ כֵּן וַיִּכְתַּב יְהוֹשֻׁעַ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּסִפְרֵי תוֹרַת אֲלֹהִים. עב"ל. יעו"ש עוד למה לא חי יהושע כשנותיו של מרע"ה.

⁶⁰ מלכים-א פי"ט.

ח. בדורו של משה רבינו ובכח תפילתו ירדה אש מן השמים, כמו ששנינו ⁶¹במדרש: "ויבא משה ואהרן אל אהל מועד, כיון שראו אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל הנה עומד ומצטער אמר יודע אני שפעס עלי המקום ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל, כך עשה לי משה אחי שנקנסתי ונתבשתי ולא ירדה שכינה לישראל פשיצא משה, אמר לו, משה אחי, כך עשית לי שנקנסתי ונתבשתי ולא ירדה שכינה לישראל מיד נכנס משה ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל לכך נאמר "ויבא משה [ואהרן] אל אהל מועד". "ותצא אש מלפני ה'". כיון שראו אש חדשה שירדה משמי מרום ולחכה על המזבח את העולה ואת החלבים פתחו פיהם ואמרו שירה, ועל אותה שעה הוא אומר (תהלים לג, א) "ורגנו צדיקים בה' לישרים נאנה תהלה". עכ"ל.

וגם לאלהו הנביא ירדה אש מן השמים, כמבואר ⁶²בנביא: "ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר יי אלהי אברהם יצחק וישראל היום יודע כי אתה אלהים בישראל ואני עבדך (ובדבריך) ובדברך עשיתי את כל הדברים האלה: ענני יי ענני וידעו העם הנה כי אתה יי האלהים ואתה הסבת את לבם אחרנית: ותפל אש יי ותאכל את העלה ואת העצים ואת האבנים ואת העפר ואת הפנים אשר בתעלה לחכה וירא כל העם ויפלו על פניהם ויאמרו יי הוא האלהים יי הוא האלהים".

ואף שישנה עוד רשימה ארוכה, מכל מקום נאמר כעת לקוצריים ה' עמכם כדי להמשיך עוד דברים נפלאים בזמן הקצר שיש בידינו בעז"ה.

⁶¹ עי' 'ילקוט שמעוני' (ויקרא, רמז תקכג)

⁶² מלכים-א פי"ח.

סימן ב – סגולות ורמזי אליהו הנביא!

ענף א : רמזי אליהו הנביא

אליהו הנביא זכור לטוב, נרמז במקומות רבים וידוע שאין רומזים אלא לנרמזים, וכדאי לראות מה שהביאו רז"ל בעניין הרמזים על אליהו הנביא וכמה אהוב הוא לפני קונו.

א. אליהו גימ' אבן עה"כ ומרומז בקרא: "וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו" (ספי שערי אברהם או' כ)

ב. אליהו סנדלפון שני שמות הק' של מלאך הברית גימ' שלא ומרומז דיני מילה בשבת הוא שו"ע או"ח סי' של"א (שם או' כ"ט)

ג. אליהו גימ' נ"ב והמזכיר אליהו נ"ב פעמים מצליח בלימודו! (סגולת ישראל אות ז)

ד. אליהו גימ' בכל, בפסוק: "ויי ברך את אברהם בכל" ועי' מה דרמו בזה בספר שערי אברהם או' א' במצות מילה ואיך נברא אליהו.

ה. אליהו גימ' בן ודוד גימ' י"ד צירוף שניהם הוא תיבת נדיב מרומז⁶³ בקרא: "ורבים יחלו פני נדיב". פירוש: הכל מצפים ומייחלים לראות פני נדיב הם: דוד ואליהו! (בא"ח ש"ש ס' ויצא אות כו)

ו. אליהו הנביא עם י' האותיות גימ' ק"ל מרומז דפרק רבי אליעזר דמילה הוא במסכת שבת דף ק"ל! ושע"י מילה נעשה תיקון לחטא אדה"ר בק"ל שנה המבואר בגמ' מסכת עירובין.

ז. אליהו הנביא זכור לטוב גימ' ארבע מאות! רבי עקיבה עה"כ גימ' ארבע מאות! ומרומז דאליהו הנביא התעסק בקבורת רבי עקיבא כמובא ב'תוספות מסכת בבא מציעא דקי"ד ע"ב. וי"ל דהוא משום דמובא בחסד לאברהם דזמרי הוא ר"ע והוא תקונו, וכזכי היא איזבל ותקונה באשת טורנוסרופוס שלקחה ר"ע, ואיזבל היתה רודפת אחרי

⁶³ משלי יט, ו.

- אליהו שהוא פינחס להתנקם ממנו, וכיון שר"ע הוא תיקונו של אליהו - לכך בא עכשיו לכבדו! וכן בגמ' מו"ק דף כ"ז שאליהו חי הוא וכתב האריז"ל דרבי עקיבא בחינת עץ החיים!
- ח. אליהו הנביא גימ' עמוד! מרומז לגמ' חגיגה דף י"ב ע"ב הארץ על מה עומדת וכו' רבי אלעזר בן שמוע אומר על עמוד אחד צדיק שמו שנאמר: "וצדיק יסוד עולם". (עי' שערי אברהם בפתח אליהו עמ' א').
- ט. אליהו הנביא זכור לטוב גימ' חת"ך שם של פרנסה ושם של חיים כמבואר ברז"ל (עי' בט"ז סי' תר"ה סק"ב). ומרומז דמפתחות אלו נמסרו לאליהו הנביא עי' בתוס' תענית דף ב' ע"א ד"ה: 'שלשה מפתחות' (שערי אברהם).
- י. אליהו בארבע גימ' מילה במילוי מ"מ יו"ד למ"ד ה"א.
- יא. אליהו ד' פעמים גימ' פינחס והוא גימ' יצחק.
- יב. פינחס במילואו תשי"ג עם רמ"ח נעשה תתק"ס חשבון טהרת המקוה תתק"ס לוגין (ילקוט הראובני פ' פינחס משמייה דגלי רזיא).
- יג. אליהו הנביא זכור לטוב בגימ' ארבע מאות מרומז דשם אליהו מסוגל לזכירה דשייכא לארבע מאות. (עי' שערי אברהם אות י"ג) ועי"ש או' י"ד שהוא מבטל ת' בתי דינין החצופין המוזכר באידרא פ' נשא וכנגד ד' מאות קל"י שעם עשו.
- יד. אליהו במספר ב' הוויות מילואו עולה ג' פעמים אלקים והוא מספר יב"ק והוא גימ' דרך.
- טו. סבא די"א שהוא אליהו עי' תוס' חולין דף ו' ע"א גימ' מ"ג מרומז דשם מ"ג בחינת יוה"כ למעלה מן הזמן דזמן גימ' מ"ה ב"ן, והוי יום מחילה ועי' אליהו זוכין למחילת עוונות כמבואר סנהדרין דף פב וראויה כפרה זו שתהא מכפרת והולכת לעולם.
- טז. אליהו הנביא ומשיח בן דוד גימ' כנפי השכינה מרומז שאליהו הנביא כללות נשמות ישראל מצד הגבורות ומשיח בן דוד מצד החסדים עי"ש (קהלת יעקב הובא בבאור חיים דך קכד)

לפני המלך

יז. ועוף יעופף דא אליהו (זוה"ק בראשית) עוף גימ' יוסף חזינן שהוי ענף
מיוסף! ומרומז דאליהו ממונה להעלות תקיעות שופר שתוקעין
בר"ה כנסת ישראל, כדאמרינן ביהי רצון שבין התקיעות והוא "עוף
השמים יוליך את הקול" (שערי אברהם אות כב)

וישנם עוד רמזים נפלאים בספרי חז"ל ועי' ב'מלאך הברית' וכעת עמד קנ'ה
במקומו להמשיך ולהרוות צמאון הכוספים לאליהו הנביא ז"ל.

לפני המלך

ענף ב: סגולות אליהו הנביא זכור לטוב!

סגולות רבות קשורות באליהו הנביא, החל מסגולות ללימוד ולזכרון וכלה בסגולות לרפואה ולענייני הברית. רבותינו הקדושים כתבו את הדברים, והרי לפנינו כמה מהסגולות הנפלאות הקשורות לאליהו הנביא זכור לטוב ממה שמצאנו בחסדי שמים:

א. שם אליהו מסוגל לשמירה בדרך יזכיר ד' פעמים ויתן צדקה לזכות

אליהו ויטול ידיו (כרסייא דאליהו)

ב. שם אליהו מסוגל לזכירה (משמיה דתלמידי האריז"ל ועי' שערי אברהם אות כ"ג)

ג. הזכרת אליהו מסוגל לרפואה (ונרמז רופא חולי עמו ישראל ס"ת:

אליהו! (עי' יערות דבש דרשה א', הקדמה לכרית אבות ושערי אברהם או' יג).

ד. סגולה לרפואה להניח מים מתחת כסא של אליהו בשעת הברית

וליתן לחולה לשתותו. (כרסייא דאליהו).

ה. סגולה לאהבת תורה ויראת שמים ללמוד בספר תנא דבי אליהו עם

פירוש זקוקין דנורא וביעורין דאשא (שם דף י"א ע"א).

ו. סגולה לפרנסה לומר במוצ"ש שבעים פעמים אליהו הנביא לא פחות

ולא יותר ובכל פעם יכוין שם אגל"א (סגולות ישראל מערכת פ' אות כז).

סימן ג – תיקוני נשמות וגלגולים על ידי אליהו הנביא!

ענף א : אחאב ותיקונו !

יש מעשיה נוראה בגמרא במסכת ברכות עם אליהו הנביא, וכל הקוראה ישתומם וישאל את עצמו מה כתוב כאן? וכך מספרת⁶⁴ הגמרא: "ההוא גברא דקא מצלי אחורי בי כנישתא ולא מהדר אפיה לבי כנישתא חלף אליהו חזייה אידמי ליה כטייעא א"ל כדו בר קיימת קמי מרך שלף ספסרא וקטליה". עכ"ל.

תרגום הגמרא: "אדם אחד שהתפלל אחורי בית הכנסת, ולא החזיר פניו לבית הכנסת, עבר שם אליהו הנביא ונדמה לו כסוחר, אמר לו אליהו: "וכי אתה עושה שתי רשויות לפני הקב"ה?". שלף את חרבו והרגו...

והשאלה הנשאלת: מדוע? מה עשה אותו האיש? אולי הוא לא ידע שאסור להתפלל אחורי בית הכנסת? ואולי היה צריך להתרוות בו קודם, ואם לא ישוב בו אזי יהרגו?

אלא כותבים⁶⁵ חז"ל: שאותו האיש שהתפלל אחורי בית הכנסת היה גלגולו של אחאב מלך ישראל, ואליהו שאל אותו עדיין אתה עומד במרדך וחושב שיש שני רשויות כמו שהיית עובד עבודת אלילים בגלגול הקודם? וכיון שאחאב רצה להרוג את אליהו בגלגול הקודם, לכן נפרע ממנו אליהו הנביא בגלגול הזה והרגו! כן כתב הרמ"ע מפאנו ב'גלגולי נשמות'.

והוסיף בעל סה"ד, שנתקן אחאב בשני גאונים: ברב אחא גאון, ורב אברהם אלנעי. ונתקן אותיות א"ח של אחאב באותיות אח של אחא, ואותיות אב של אחאב באותיות אב של אברהם.

⁶⁴ דף ו ע"ב.

⁶⁵ עי' ב'סדר הדורות' ג' אלפים כ"א.

ומעתה תדע שאין דבר בעולמו של הקב"ה בחינם והכל בדיוק נמרץ שלא יכילהו רעיון ושכל אנוש, ועל זה נאמר: "אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא". ואליהו עושה דברו לתקן הנשמות.

אגב, מדוע מזכירים את אליהו הנביא במוצאי שבתות?
כתב בספר 'מלאך הברית': "טעם שזכרים אליהו במוצאי שבת איתא ב'תוספתא' דשבת שאליהו במוצאי שבת כותב זכויות של שומרי שבת! ולזה זכור לטוב להחזיק לו טובה שהוא ספרא רבה דישראל.
טעם אחר לפי שאמרו: רז"ל: "אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלין" כדאיתא במסכת שבת (ק"ח ב') לזה מזכירין אותו שיבוא ויגאלנו בבשורתו.

וטעם אחר לפי שהוא בא עם משיח בן דוד ובשבת לא יבואו אלא אחר השבת כדאיתא בעירובין (מ"ג ב') ורמז כף החיים סימן ל"א אות כ"ב: אותיות הנעלמות מתיבת שבת כזה שין בית תיו אותיות הנעלמות גימ' תפ"ו גימ': אליהו משיח בן דוד ולכן נעלמים בשבת, כי לא יבואו בשבת ובמוצאי שבת איתגלי! לכן: 'ויבדל' גימ': 'אליהו' (כ"כ ילקוט ראובני בראשית).

ויש אומרים ק"ל פעמים אליהו מאה ועשרים צרופי אליהו הנביא ועשרה פעמים כנגד עשרה אותיות אליהו הנביא ולזה כופלים ב'ויהי נועם' פסוק 'אורך ימים אשביעהו' להשלים ק"ל תיבות במזמור זה כנגד הנזכר דאליהו שומר ישראל שהוא ממונה להצילנו מכל פגעים ומרעין בישין בעזרת ה' יתברך שמו.

טעם אחר שאליהו עתיד להבדיל בין כשרים שבישראל ובין הפסולים שבהם כדאיתא בעדיות (פ"ח מ"ז) לכן אומרים בהבדלה להבדיל בין קודש לחול".
עכ"ל.

ענף ב': סוד התרגום ונשמות הגרים !

ידוע שישנה הלכה פסוקה במרן או"ח סימן רפה עפ"י דברי הגמרא בברכות דף ח שחייב אדם להשלים פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום ואפילו עטרות ודיבון !

ומה יש בתרגום הזה שכל כך החמירו בו רז"ל? הרי גם לדעה שהקורא את הפרשה עם רש"י נחשב לו כ'תרגום' כתבו המקובלים שלכתחילה יקרא תרגום בדווקא ! ויש בודאי עניין גדול, וצריך ביאור מהו?

זאת ועוד, מדוע הזוהר הקדוש נאמר בלשון תרגום ברובו ככולו? ומדוע הגמרא הקדושה שמילותיה שקולות ומדודות נאמרה בלשון ארמית? ואף גם זאת שהירושלמי שחובר כאן בארץ ישראל על ידי רבי יוחנן מדוע חובר בארמית? הלא אין לשון מעולה כלשון הקודש שבה נבראו שמים וארץ ימי וכל רומש במ?

גם התשובה לזה קשורה לאליהו הנביא זכור לטוב, וכמו שהביא סודו בספר 'כרסייא דאליהו' וזל"ק:

"...עוד זאת אנכי אדרוש מעמי, אם יכשר בעיני ה' והיא דלענ"ד נראה דגם עדות אליהו זל"ט אשר הוא מעיד על ישראל על המילה הוא בלשון תרגום, וכל בחינת לשון תרגום שרשו מאליהו ! ואעידה לי עדים לזה: חדא כי רז"ל במדרשיהם דרשו על פסוק: הנה בשמים עדי ושהדי במרומים", כי 'בשמים עדי' - הוא חנוך שהוא גימטרייא: 'עדי'. 'ושהדי' - הוא אליהו !

ואמרו כי הקב"ה נטל מזה העולם את חנוך ואליהו להעיד על כל ברואי העולם (עי' בילקוט ראובני פ' בראשית שהביא דבר זה וגם בעלי התוס' עה"ת כתבו זה) מ"מ נקטינן כי עדות אליהו זכל"ט הלא היא כתובה לשון תרגום, כי 'שהדי' היא תרגום, כמו שכתוב: "והוא עד" מתרגמינן שהדא ! א"כ זה לאות כי אליהו מעיד בלשון תרגום !

זאת ועוד אחרת, כי הזוה"ק והתיקונים והזו"ח שכולם כתוב לשון תרגום כולם הם מפי אליהו שהיה מתגלה לרשב"י ומשים דבר בפיו, ואומר לו סתרי תורה ! וכך כתוב בכמה מקומות בזוה"ק: "אתגזר על פומא דאליהו". והתוקר

בדברי התיקונים והזוה"ק יראה בו הרבה דברים שאמר אליהו זל"ט וכולם בלשון תרגום! והגם שרשב"י כל דבריו במשנה בלשון הקודש ובזמן שלו כל המשניות והברייתות וההלכות בלשון הקודש עכ"ז נתייסדו דבריו בזוה"ק בלשון תרגום, והוא לסיבת היותו ע"י אליהו!

וקרוב הדבר לשמוע שגם פלפול האמוראים על המשניות אשר הוא מחודש בשכלם מפי אליהו שהיה מצוי להם – על כן תלמוד בבלי וירושלמי הם בלשון תרגום, אבל המשנית שהם מקובלות הלכות פסוקות מפי משה נאמרו בלשון הקודש! אבל דבר שנתחדש ע"י אליהו בפלפול המשניות היו בלשון תרגום, וזה לאות כי אליהו מדבר בלשון תרגום!

וקרוב לומר הטעם בזה כי אליהו כתבו ז"ל שהוא המלאך סנדלפון והוא בחי' נקבה, והנקבה שרשה מן: "ויפל אלהים תרדמה" ו'תרדמה' היא בחינת: התרגום שהיא היא בגימטריא: 'תרגום'. ועי' בשער הפסוקים בפסוק: "ויפל ה' אלקים תרדמה" שכתב: כיוצא בזה. וגם שמו 'סנדל' הוא תרגום של 'נעל' באופן כי נלע"ד כי שורש התרגום הוא אליהו.

ולא עוד אלא קרוב לומר שגם תרגום אונקלוס הוא מפי אליהו זל"ט ויש סמך לזה ממ"ש בש"ס כי תרגום אונקלוס הוא מפי ר' אליעזר ור' יהושע ואנו במ"א עתידין לבאר לקמן באותות ובמופתים כי ר' אליעזר ור' יהושע הם קיבלו תורתם מאור אליהו

וע"כ אליעזר יש בו אל"י מאליהו ויהושע יש בו יהו מן אליהו וע"כ על הרוב הם מחולקים בדעותיהם כאשר יבוא לקמן באר רחובות בע"ה.

וגם אליהו נקרא מתורגמנו של משה בזוה"ק והוא מתורגמן, ורמוז שמו בר"ת הפסוקים: "אם ללצים הוא יליץ ולענוים" שהוא: אליהו! ומליץ הוא 'מתורגמן' וכמ"ש בתרגום, על פסוק: "כי המליץ בינותם" והמתורגמן נקרא על שם שמדבר בלשון תרגום, להודיע לעם תרגום ההלכה! וכיון שכן, בודאי שהוא יסוד ושורש התרגום! והגם שהוא מלאך, ואין המלאכים נזקקין ללשון תרגום - עכ"ז שאני אליהו שהוא אדם! ואפילו אדם הראשון אמרו רז"ל: כי כלשון תרגום סיפר, כידוע.

ומצינו כי אף שמות הספירות המקובלות שמותיהם מימי הקדמונים בלשון הקודש נתכנו עוד בכוחותיהם העליונים בלשון תרגום מפי רשב"י ומפי אליהו, כגון: 'עתיק' 'אריך אנפין', 'או"א', 'ישוס"ת, וזו"ן, וכיוצא. וזה לאות על דברינו !.

ובזה נחה דעתנו על הזוה"ק והתלמוד בבלי וירושלמי, שכולם נתחברו בלשון תרגום, והוא פלא ! למה היה הדבר הזה ? ולדידן, ניחא ! ואף המדרשים וזולתם, רובם בלשון תרגום. ולא נכתב בלה"ק כי אם המשניות וההלכות המקובלות מהקדמונים שלא עפ"י אליהו זכור לטוב. ומה גם שבתרגום כתב האר"י ז"ל שהוא משורש נשמת הגרים וכיון שהגרים שרשם וקדושתם מכח המילה שנתנה לאברהם שהיה ראש לגרים, וגם אליהו זל"ט הוא מלאך הברית על כרחך גם הוא דבק בתרגום שהוא שורש הגרים והמילה כנזכר.

ולפרט היותו אליהו זכור לטוב משורש יתרו שהוא גר כאשר יבא לקמן בע"ה, וכבר בענייתי במ"א הארכתי שיח בביאור מאמר רז"ל שאמרו: "למה נקרא שמו יתרו? שיתר פרשה אחת בתורה" ואני עני, הוה קשה לי טובא לשון זה שאמרו: 'שיתר פרשת אחת' - שהוא כמו זר נחשב לומר, שהתורה יש בה יותר, והלא כתובה היתה אלפים שנה וכו'. והלא בפרשת צלפחד ופרשת טמאים אמרו: שזכו ונכתבו על ידם, ולא אמרו לשון 'יתור' כמו ביתרו? ואיך הלשון אומרת שיתר פרשה אתת בתורה?

ואחרי התבוננות בענין אמרתי עפ"י דברי האר"י הנזכר כי התרגום הוא בחינת: 'נשמת הגרים' והתרגום יש בו יתורים הרבה על פשוטי המקראות שזה דרכו תמיד לעשות שינוי במקראות בדבר הנוגע למדותיו יתברך וכמ"ש הרמב"ם ז"ל ב'מורה נבוכים' בענין זה באורך. והרמב"ן ז"ל השיג עליו בפירושו עה"ת בפסוק: "אנכי ארד עמך מצרימה" ובשאר מקומות ואמר מר כי התרגום הוא מדבר לפי סתרי תורה, ולפי בחי' הענין. ואני בעניי ישבתי דעת הרמב"ם ז"ל והצלתיו מכל קושיית הרמב"ן ועשיתי כלל מיוחד שלקח לו התרגום בענין הנוגע לאלוקתו יתברך, ובזה נתיישבו כל שינויי התרגום ה' יעזרני במקום אחר להזכיר ענין זה.

עניין הגרים והתרגום

אך עתה זה אינו, לרעת כי התרגום מיתר לשון על התורה מפני רוחניותו יתברך שלא יוכלו הגרים לקבל התורה מוגשמת כפשטה, ורק ישראל שיוכלו לתאר ית' בתוארי הגשמיות, כי הם מן שורש אורו יתברך! אבל הגרים אי אפשר להם לקבל התורה כי אם ע"י התרגום שיש בו יתור לשון כאמור, וכן ארז"ל בש"ס קידושין (דף מט ע"א): שהמחסר מן התרגום - מחרף נגד כבודו יתברך! על כן, יתרו אשר תיקן פרשת "ואתה תחזה" - על ידו אשר באמצעותו נבחרו שופטים על ישראל, והערב רב, אנשים חוץ ממשה הוא דומה כמו התרגום שהוא בלשון אחר שאינו לשון תורת משה, ע"כ אמר "תחזה" שהוא לשון תרגום! באמצעות מעשה זה שעשה יתרו שהוא גר לתקן נשמת הגרים בכח מעשה זה תיקן כדיבורו וקידש את התרגום ויצא לאורה. והתרגום הוא יתור על לשון התורה ויהיה לשון רז"ל שאמרו: ית' פרשה אחת בתורה' הוא כדרך חידה ורמז, שיתר פירוש אחד בתורה והוא התרגום, שהוא בחי' יתרו וגם תרגו"ם ע"ה גימטריא: מיתר, והיינו שיתר פרשה אחת בתורה שהיא פרשת "ואתה תחזה" ודו"ק.

באופן כי רגלים וידיים לדבר כי להיות אליהו שהוא פנחס והוא מיתרו וכמ"ש רז"ל וגם רבינו האר"י זיע"א כתב כן להדיא בשה"ג כאשר יבוא לקמן בע"ה על כן, כל הארותיו ורוחו הטהור הנושב ושורה על בעלי תורה ללמדם דעה ובינה בד"ת הכל הוא בלשון תרגום!
ואף המגיד של מרן הק' זיע"א הוא בלשון תרגום כי הוא ענף מעלויי אליהו זל"ט.

ואפשר כי התרגום נתקבל בהר חורב, ולשון הקודש בסיני, וע"כ אליהו שהיה בהר חורב מדבר תרגום! ועל כן בחורב כתיב: "וראית את אחורי" היא בחי' התרגום, לכן כתיב: "זכרו תורת משה וכו' בחורב על כל ישראל" ובתריה כתיב: "הנה אנכי שולח לכם את אליה וכו'".

ענף ג': עניין הש"ס שנתחבר בלשון תרגום:

והגם כי ידעתי כי יד הדוחה נטויה לכל השערות אלו, ויש לומר לומר כי הש"ס והירושלמי והמדרשים שנתייסדו בלשון תרגום, הוא לטעם כי בעת ההיא פשט הלשון ההוא בישראל, והיו בקיאים בו יותר מלשון הקודש, עם כל זה הא ודאי כי לא נפל הדבר במקרה - שכל הש"ס והמדרשים שנאמרו ברוה"ק ובגילוי שכינה יתחברו ויכתבו ויקבעו לדורות בלשון תרגום, אם לא שנאמר כי הכל בא מכחו אליהו זל"ט - שעל ידו היתה השפעת חכמת התורה בדור ההוא, והוא היה מצוי תמיד בינותם, וממנו ומכחו קבלו כמה שמענות והוא הגביר בכחו בעת ההיא את הלשון ההיא, וטיהרו, וקדשו, והביאו אל הקודש לחבר בו את שורשי התורה, מפני היותו הוא עצמו מקור לשורש התרגום! ושורש המילה של אברהם אבינו ע"ה אביהם של גרים שמשם שורש התרגום.

ואשר יתבונן בבחינת נשמת הגרים ומקור אליהו זל"ט ימצא חן בדברינו אלה. ובפרט שכל בחינת אליהו נבראת נבראת ביום ה' לששת ימי בראשית כנזכר בזוה"ק, בפסוק: "ועוף יעופף על הארץ" - דא אליהו דטעם וכו' וכל הש"ס והמדרשים נתייסדו באלף החמישי לקמן יבואר זה בע"ה, לכן טוב וישר לפי ענ"ד לקרוא בגרון ולומר: "דא כרסייא דאליהו זכור לטוב" וכנז"ל וכלשון הזוה"ק.

ובפרט כי בזוה"ק אמרו: "ועוף יעופף על הארץ - דא אליהו דטאס כל עלמא" וכו' ותיבת כורסייא היא בגי' הארץ ע"ה והיינו: "יעופף על הארץ" - על הכורסייא הנזכר, לכן טוב לקרותו בשם כורסייא זה נלע"ד.

ובזה יובן לנו הענין הנפלא אשר הגירסא בזוה"ק העשוי בלשון תרגום מצחצח הנפש ומאירה כזוהר הרקיע, וכן ראיתי כתוב להרב מהר"י עבאדי בס' 'מעין מים' שחיבר בלשון תרגום, כתב כן. וגם כתוב באחרונים שלשון התרגום מטהר ומזכך כתם הנפש בסגולתו, והטעם הוא: כי הוא משורש אליהו זל"ט אשר עליו מוטל בכתוב הנזכר רמוז זוהמת הנחש הנבראת עם יצירת האדם! וגם ר"ת: "שרץ נפש חיה" הוא: נח"ש, וצריך לו תיקון לכרות

לפני המלך

ערלתו! ולזה סמוך כתיב: "ועוף יעופף על הארץ" לתקן הילד הנימול ולטהרו מזוהמת הנחש כנזכר, זה נראה טעם הזוה"ק.
ולפי דברי הזוה"ק הנזכר, כי מ"ש הכתוב: "נפש חיה" הוא בחינת בינה דרגא תמינאה - רמז על שעת המילה שהיא ביום השמיני כנזכר בהקדמה (דף יד) בפקודא שביעאה לפי סודן של דברים". עכ"ל.

ענף ד': סוד קריאת שם הילד בכרית המילה!

ואגב שהזכרנו את הילד הנימול וטהרתו מטומאת הנחש, נזכיר סוד נוסף בעניין קריאת שם הילד בעת הברית מילה, כמו שכתב הרב הנזכר ח"ד חס"ה ב'כרסייא דאליהו'. שהרי הורים שמתלבטים בשם לילדה יכולים להשתהות עד שיהיו סגורים על השם בצורה מוחלטת גם אם יעבור זמן רב, ובינתיים הילדה הרכה יונקת מכל השמות שבעולם לטובה. אך בלידת זכר אין אפשרות כזו שהרי יש להם שמונה ימים בלבד להחליט!

יש לזכור שהחלטה זו היא גורלית מאוד לילד, שכל מה שיעבור הילד בחייו תלוי בשעת קריאת השם ומהות השם של הולד! ובואו נראה סוד נפלא שכתב הרב וזל"ק:

"יתכן, שלכן קוראים לולד שם בשעת המילה, שכן כתוב: "וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו" ר"ל: השם שקוראים לו בעת המילה שהיא נפש חיה היא שמו ונשמתו. וכמ"ש רבינו האר"י זיע"א בזה באורך בענין חבוט הקבר וג' ארונות שעשה בצלאל, ובכמה מקומות.

ויען כי אליהו הוא מצוי שם באורו, ע"כ ו'כל אשר יקרא לו האדם ר"ת: אליהו! כי בכוחו ובברכת הכוס שלו - קוראים שם לולד. וע"כ: ראשי תיבות: לו האדם נפש ס"ת: שמו! ובתריה כתיב: "הוא שמו" שהוא הקדוש והוא העיקר הנקרא לו בעת ההיא של גילוי אליהו.

ויתכן לומר בדרך פשוטה בטעם קריאת השם בשעת המילה ואז נעשה האדם לנפש חיה והוא עפ"י מ"ש בעניותין בס' דשמש ומגן כי החי"ת כשתשבר ותהיה ה"א, אזי יהיה ממנה אותיות: יה! כי מקום חבור אות חי"ת שנפרד נעשה כמין י' ויהיה י"ה, וכתבתי בזה כמה ציצים ופרחים...וע"כ ישראל בעשותם מן 'חמץ' - 'מצה': ששברו הח' ועשו אותה ה' כידוע, זכו לשם י"ה הראובני, השמעוני! ע"כ בעת המילה שהיא בשמיני שהוא ח' והיצה"ר לפתח חטאת רובץ - הוא החי"ת הנזכר, וע"י חתיכת הערלה החי"ת שהוא

לפני המלך

חטא נכרתת, ונעשה י"ה מן הח' הנזכר ! ואז נקרא התינוק יהודי, והם אותיות י"ה מלאים במילוי יודי"ן כזה יו"ד ה"ה הם י"ה, וד"י - הוא המילוי. והיינו רמז הכתוב: "יקרא לו האדם נפש חיה" ר"ל: מה שנעשה בעת המילה שהיא נפש חיה - הוא שמו' שנקרא: יהודי! ועל כן תיבת 'חיה' היא ממש כדברינו 'ח"י- י"ה' ר"ל: מן הח' יהיה: י"ה, והוא ע"י המילה: מ"ל-י"ה ודו"ק, כי קצרתי! לכן קוראים השם בשעת המילה". עכ"ל.

סימן ד: סוד נפלא בעניין ערי מקלט ואליהו הנביא!

ענף א': ביטול הרהורים על ידי לימוד מסכת מכות.

ידוע כי הכל העיסוק הזה באליהו הנביא זכור לטוב נזדמן לפנינו באקראי כביכול, והוא שייך וקשור קשר ישיר לפרשת השבוע וללימוד שלנו בליל שישי בפרשה זו: 'מטות-מסעי' שבה מבואר עניין ערי המקלט!
הנה נודע כי עיר מקלט קולטת אך ורק את מי שהכה נפש בשגגה, והוא יושב בה עד מות הכהן הגדול, וסוד העיר מקלט, עניינה וסודה – לא נדע! אך יש כמה עניינים נפלאים שביסודם סודות נוראים הכוללים גלגולי נשמות מסתרי עולם, ומעגלים שנסגרים על ידי הקב"ה בצורה מופלאה, ועל ידי בחירו אליהו הנביא זכור לטוב!

ותחילה נפתח בפרפרת שכתב הרב הנזכר בעניין ערי מקלט ולימוד מסכת מכות המבטלת הרהורים כנודע מדברי האריז"ל! וזל"ק:

"...ודרך אגב אגלה דעתי לעיני הקורא הטהור במ"ש האר"י זיע"א: "כי העוסק במסכת מכות מבטל הרהורים רעים שכן 'מכות' גימטריא: 'הרהורים'. עכ"ל. ולא נתבאר הטעם למה סגולה למסכת מכות ולא לזולתה?"

ולדידי ברור הטעם, כי עיקר מסכת מכות בנויה על ענין ערי מקלט והצלת הרוצח מיד גואל הדם, על כן לימוד הלכות אלו קולט הרוצח וקולט הנשמה שלא תיהרג ולא תפגום בהרהור רע, שהורג את הנפשות כידוע וזה ברור". עכ"ל.

ענף ב': סוד גדול בעניין ערי מקלט !

עניין ערי המקלט המוזכר בפרשה: "וַיִּדְבֹר יי אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: { י } דִּבֶּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן אֶרְצָה כְּנָעַן: { יא } וְהִקְרִיתֶם לָכֶם עָרִים עָרֵי מִקְלָט תְּהִינָה לָכֶם וְנָס שָׂמָה רֹצֵחַ מִכָּה נֶפֶשׁ בְּשִׂגְגָה: { יב } וְהָיוּ לָכֶם הָעָרִים לְמִקְלָט מִגָּאֹל וְלֹא יָמוּת הָרֹצֵחַ עַד עֲמָדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט: { יג } וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ שֵׁשׁ עָרֵי מִקְלָט תְּהִינָה לָכֶם: { יד } אֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְאֵת שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן עָרֵי מִקְלָט תְּהִינָה: { טו } לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר וְלַתּוֹשֵׁב בְּתוֹכָם תְּהִינָה שֵׁשׁ הָעָרִים הָאֵלֶּה לְמִקְלָט לְנוֹס שָׂמָה כָּל מִכָּה נֶפֶשׁ בְּשִׂגְגָה".

ובביאור העניין מדוע בכל ארץ ישראל יהיו שלשה ערי מקלט לתשעה וחצי שבטים, ואילו בחוץ לארץ ציוה ה' גם כן לעשות שלשה ערי מקלט למרות שיש שם רק שנים וחצי שבטים, כתב רש"י בפסוק יד בשם חז"ל במסכת מכות: "את שלש הערים וגו'. אף על פי שבארץ כנען תשעה שבטים וכאן אינן אלא שנים וחצי, השוה מנין ערי מקלט שלהם, משום דבגלעד נפישו רוצחים, דכתיב: "גלעד קרית פועלי און עקובה מדם". עכ"ל.

ויש בודאי סוד גדול בדבר, וניגע בשיפולי הסוד שכתב הרב 'קורסיא דאליהו' שקשור לאליהו הנביא זכ"ל המוזכר בדברינו כעת, וזל"ק: "ועוד לאלוה' מלין בטעם קריאת אליהו מתושבי גלעד, וגם בטעם שאליהו הוא נמצא בכל מקום שנשפך דם נקי וטהור - והוא דם המילה! וגם טעם שעל ידו מתעוררים רחמים על כל ישראל ומתמתקים כל דינים קשים.

ותחילה נבאר ענין יוסף שאמר הכתוב: "וישבו לאכול לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נושאים נכאת וצרי ולוט הולכים להוריד מצרימה". ויש לנו להתבונן מדוע הודיענו הכתוב כי היו באים מגלעד? ובעלמא, משא הגמלים שהזכיר הכתוב דרשו רז"ל שהוא להודיענו כי השי"ת עשה עמו לטובה כדי שלא יריח אותו צדיק ריח רע, אבל ענין ביאתם מגלעד - מה צורך הכתוב להודיענו בדבר הזה? והענין מתבאר על פי מאי דאיתא במס' מכות: דערי מקלט שבעבר הירדן וג' ערי מקלט

שבארץ ישראל, כולם היו משולשות! כלומר: כי בין אחת לחברתה, כמו בין אחת לחברתה! והיתה נחלת ארץ ישראל ונחלת עבר הירדן נחלקים לארבע חלקים לאורכה, מן הצפון לדרום, וחלק א' של א"י ואחריו היה עיר מקלט אחת, ואחריו חלק ב', וכסופו עיר מקלט אחת. ואח"כ עוד חלק שלישי ובסופו עיר מקלט לשלשה, שלישי. ואח"כ ח"ד בסוף הגבול, וכן היה בין ג' ערי מקלט שבעבר הירדן לשלשה שבארץ ישראל.

ואמרו שם בש"ס: כי גלעד ושכם היו ערי מקלט האמצעים, בין השנים האחרות, גלעד אמצעית שבעבר הירדן, ושכם אמצעית שבארץ ישראל ואמרו הטעם לזה: משום כי בגלעד נפישו רוצחין, דכתיב: "גלעד קרית פועלי און עקובה מדם" ובשכם, כתיב קרא אחרינא סמוך לו: "שם חבר כהנים דרך ירצחו שכמה" ע"ש בש"ס באורך. ולסיבת היות בהם רוצחים הרבה הוצרכו שיהיו באמצע ערי מקלט, כדי שהרוצח ימצא מקום לנוס מכל צד ופינה לערי מקלט הסמוכות לו מימין ומשמאל, או לגלעד עצמה כראמות גלעד, כדכתיב: "ואת רמות בגלעד לגדי."

באופן כי הוואה שם בש"ס יראה כי גלעד ושכם הם ערי הדמים וערי הרוצחים, וע"כ נבחרו הם לערי מקלט האמצעים, הכל הוא מפני רחמי ה' על הרוצחים בשוגג - שימצאו מקום לנוס.

דע גם כן, כי שני הערים הנזכרים הם להורגים במזיד כמ"ש הכתוב: "עקובה מדם" שהם אורבים ועוקבים להרוג נפשות, כבר הרגישו התוס' (שם דכ"ה) וכתבו דכל הורג במזיד נהרג ע"י אחד שיהרגנו בשוגג, וכמשל הקדמוני: 'מרשעים יצא רשע' משל: לב' בני אדם אחד הרג בשוגג, ואחד הרג במזיד וכו' הקב"ה מזמינם לפונדק אחד כדאיתא ברוז"ל. על כן גלעד ושכם צריך שיהיו בה הורגים בשוגג ביותר, מפני ההורגים במזיד שנהרגים ע"י הורגם בשוגג - והורגי שוגג, תקנתם בגלות". עכ"ל.

סוד שמות ערי המקלט בעבר הירדן!

"ואם תבחין יותר תראה כי ג' ערי מקלט שבעבר הירדן הם באר ראמות גולן ר"ת: גב"ר שם רמז להתגבר על יצרו שלא לשפוך דם נקי, וגם לרמוז על אות

לפני המלך

ברית שנקרא גבר גבורת אנשים, וסימן לשלש ערי מקלט הנזכרים: מי גב"ר יחיה ולא יראה מות" כי ע"י ג' ערי מקלט הנזכרים ינצל הרוצח וגם החוטא ח"ו בהרהור יתוקן בהיותו מתגבר על יצרו - והשיב את אשר חטא מן הקודש בשובו מדרכיו וחייה. וגם הג' ערי מקלט שבארץ ישראל הם חברון קדש שכם ר"ת: חש"ק לכפר על חשק התאוה של עבירה וישוב אל ה' וירחמהו ויקוים בו: (תהלים צא): כי בי חש"ק ה' ואפלטתהו, ושם הרי ערי המקלט הנזכרים שסימנם גב"ר חש"ק הם גימטריא תרי"ג! כי תרי"ג מצות התורה הם קולטות ממות לחיים אשר יעשה האדם אותם וחי בהם". עכ"ל.

תם ולא נשלם לע"ע לאפס פנאי ועוד חזון למועד אי"ה